

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2017

Pavel Fukar

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Pavel Fukar

**Mediální obraz adopcí homosexuálními páry
v českém prostředí**

Bakalářská práce

Praha 2017

Autor práce: **Pavel Fukar**

Vedoucí práce: **Mgr. Tereza Krobová**

Rok obhajoby: 2017

Bibliografický záznam

FUKAR, Pavel: *Mediální obraz adopcí homosexuálními páry v českém prostředí*. Praha, 2017. 56 s. Diplomová práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce Mgr. Tereza Křobová

Abstrakt

Bakalářská práce si klade za cíl popsat způsob, jakým česká tištěná média referovala o tématu adopcí homosexuálními páry v České republice. Za pomoci metod kvalitativní analýzy si všimá zejména rámců, do nichž jsou jednotlivé příspěvky zařazeny. Závěry této metody budou navíc podepřeny také krátkou kvantitativní analýzou. Zásadním faktorem pro zkoumání bude jazyk a terminologie, kterou novináři používají. Stejně tak bude analyzováno, od koho získávají mediální pracovníci výpovědi pro své články. Zvláštní péče věnována titulům jednotlivých článků. Práce se bude soustředit i na to, jak v článcích novináři referují o politických představitelích a jejich aktivitách kolem projednávání tématu adopcí homosexuálními páry.

Pro tento účel pak byla vybrána trojice novinových titulů, konkrétně pak Lidové noviny, Mladá fronta DNES a Právo. Tato periodika představují nejčtenější seriózní tištěné deníky v České republice. V této souvislosti se omezuje pouze na analýzu zpravodajských článků za dvanáct po sobě jdoucích kalendářních měsíců, přičemž počátek tohoto období je stanoven na 15. května 2013. Datum bylo určeno zcela záměrně, právě v této době putoval do Poslanecké sněmovny návrh zákona, který by umožnil adopce párům stejného pohlaví.

Abstract

The bachelor thesis aims to describe the way the Czech printed media reported on the topic of adoption by homosexual couples in the Czech Republic. Using qualitative analysis methods, it points out particular frames to which individual contributions are included. Conclusions of this method will also be supported by a brief quantitative analysis. The language and terminology used by journalists will be a key factor in the study. Similarly, it will be analyzed from whom the media workers receive testimonies for their articles. Special care will be dedicated to the titles of individual articles. The work will also focus on how journalists report on political leaders and their activities around the topic of adoption by homosexual couples.

For this purpose, three newspapers were selected, namely Lidové noviny, Mladá fronta DNES and Právo. These periodicals are the most widely read newspapers in the Czech Republic. In this context, the analysis is limited to news articles that were published within twelve consecutive calendar months, with the beginning of this period being set at 15 May 2013. The date was determined intentionally, as members of the Chamber of Deputies discussed a draft law that would allow adoption of same-sex couples precisely at this time.

Klíčová slova

adopce, gay, lesba, homosexuál, rámec, Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Právo

Keywords

adoption, gay, lesbian, homosexual, frame, Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Právo

Rozsah práce: 79 942 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ... 18. května 2017

Pavel Fukar

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí mé práce Mgr. Tereze Krobové za její ochotu, trpělivost a vždy cenné rady.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK	
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Fukar Pavel	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2014/2015	
E-mail diplomantky/diplomanta: pavel.fukar@gmail.com	
Studijní obor/forma studia: Žurnalistika/prezenční	
Předpokládaný název práce v češtině: Mediální obraz adopcí homosexuálními páry v českém prostředí	
Předpokládaný název práce v angličtině: Media image of adoptions by homosexual couples in the Czech Republic	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013): (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve po dvou semestrech</u> od schválení tezí) LS 2016/2017	
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Tématem mé práce je mediální obraz adopce homosexuálními páry. V teoretické části proberu souvislosti týkající se homosexuality a adopcí dětí osobami stejného pohlaví. Představím rovněž zvolené tituly k analýze a popíšu metody rámcování mediálních obsahů. Praktický výzkum omezím pouze na české prostředí, tedy na články týkající se adopce homosexuálními páry v České republice. Hlavní částí mé práce bude analýza mediálních výstupů na dané téma v českých tištěných denících v období jednoho roku, konkrétně od 15. 5. 2013 do 15. 5. 2014. Jádrem tohoto zkoumání bude kvalitativní analýza, kde pomocí metody rámcování zmapuji způsob, jakým vybraná periodika referovala o daném tématu. Cílem mé práce bude zjistit, do jakých rámců jsou jednotlivé články zasazeny. Zabývat se budu i stereotypizací, jíž můžou při referování o homosexuální adopci podlehnout pracovníci redakcí.	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): 1. Úvod (V úvodu své práce nastíním důvody, proč jsem si vybral právě téma adopcí homosexuálními páry a krátce popíšu předpokládanou podobu celé práce.) 2. Teoretická část (V teoretické části nejdříve za pomoci odborné literatury představím souvislosti týkající se homosexuality včetně příslušné terminologie. Později popíšu podrobněji proces adopce dvěma osobami stejného pohlaví, přičemž částečně přiblížím, jak je k této problematice přistupováno ve světě. Následně popíšu metodu rámcování, kterou hodlám ve své práci využít. Představím rovněž média, jejichž obsah podrobím v praktické části analýze. Na závěr shrnu cíle své práce a stanovím výzkumné otázky. 2.1. Souvislosti homosexuální tematiky 2.2. Adopce homosexuálními páry 2.3. Rámcování 2.3. Představení periodik 2.4. Stanovení cílů 3. Praktická část (V praktické části nejdříve popíšu metodologii, kterou jsem zvolil k provádění obou analýz. Poté přejdu ke stručné kvantitativní analýze mediálních obsahů daných periodik. Na závěr praktické části provedu přímo kvalitativní analýzu vybraných	

článků, v případě mé práce se bude jednat o metodu rámcování.

3.1. Metodologie výzkumu

3.2. Kvantitativní obsahová analýza

3.3. Kvalitativní obsahová analýza

4. Závěr (V závěru shrnu veškeré poznatky, k nimž jsem ve své práci došel. Zhodnotím rovněž, zda se podařilo splnit stanovené cíle a sepíšu odpovědi na výzkumné otázky.)

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Deníky vycházející na území České republiky v období XX-YY: například Lidové noviny, Mladá fronta DNES, Právo v období 15. 5. 2013-15. 5. 2014.

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Rámcování, kvalitativní analýza, kvantitativní analýza

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

BURTON, Graeme; JIRÁK, Jan. Úvod do studia médií. Brno: Barrister & Principal, 2003

Na příkladech z České republiky i zahraničí vykládá kniha roli, kterou sehrávají média v životech jedinců i společnosti. Vysvětluje rovněž, jakým způsobem analyzovat mediované obsahy, jak přistupovat k chování médií a jak uvažovat o jejich účincích.

MCCOMBS, Maxwell. Agenda setting. Praha: Portál, 2009

Autor ve své knize kriticky hodnotí výběr témat, která média předávají pomocí svých zpráv společnosti. Důraz klade zejména na kritéria, podle kterých média vybírají témata ke zpracování a zveřejnění. Na základě výzkumů rovněž provádí analýzu způsobů, jimiž je možné daná témata uchopit.

KUYPERS, Jim A. a Paul D'ANGELO. Doing news framing analysis: empirical and theoretical perspectives. New York: Routledge, 2010.

Publikace poskytuje interpretaci zpravodajských rámců, včetně způsobů jejich vytváření a následné interpretace. Kniha obsahuje kromě teoretické části také praktickou pasáž, zahrnující výsledky empirických průzkumů zaměřených na rámcování v médiích.

JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. Praha: Karolinum, 2000 Kniha se zabývá otázkou homosexuality a postavení této menšiny ve společnosti. Postupně rozebírá příčiny vzniku homosexuality, otázku soužití v páru i proměnu společenských postojů vzhledem ke členům této minority. Obsahuje i výsledky některých výzkumů vypracovaných na dané téma.

SEIDL, Jan. Od žaláře k oltáři - Emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti. Brno: Host, 2012

Kniha popisuje emancipaci homosexuální menšiny na území českých zemí. Jedná se o ucelený výklad, jenž obsahuje nejen historické souvislosti, ale i vyústění dlouhodobé snahy o zrovnoprávnění menšiny v rámci společnosti.

NEDBÁLKOVÁ, Kateřina. Lesbické rodiny v pozdně moderní společnosti. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) ve spolupráci s Masarykovou univerzitou, 2011

Tématem knihy jsou gay a lesbické rodiny, přičemž dílo nabízí přehled teorií týkajících se rodiny a sexuality. Součástí publikace jsou rovněž zahraniční výzkumy i zprávy členů konkrétních lesbických rodin na území České republiky.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

VOCÍLKOVÁ, Andrea. 2015. Postoj veřejnosti k rodičovství homosexuálních jedinců a párů. FSV Praha: Univerzita Karlova

ZÁVŮRKOVÁ, Hana. 2011. Homosexualita a pohled české veřejnosti na svěřování

děti do péče homoparentálních rodin. HTF Praha: Univerzita Karlova
MĚŘÍČKOVÁ, Martina. 2012. Gay a lesbické rodičovství: diskurzivní analýza
vybraných novinových článků Mladé fronty Dnes. FSS Brno: Masarykova
univerzita

Datum / Podpis studenta/ky

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

.....

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga
pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT **VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ** A VE **DVOU** VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI **VYZVEDNOUT** V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A **NECHAT VEVÁZAT** DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUCÍ PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

ÚVOD	2
TEORETICKÁ ČÁST	5
1. SOUVISLOSTI HOMOSEXUÁLNÍ TEMATIKY	5
1.1. VYMEZENÍ TERMÍNŮ	6
1.1.1. <i>Homosexualita</i>	6
1.1.2. <i>Registrované partnerství</i>	8
1.1.3. <i>Koncepce heteronormativity</i>	9
2. HOMOSEXUALITA VE SPOLEČNOSTI	9
2.1. POČTY REGISTROVANÝCH PARTNERŮ	9
2.2. VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ A HOMOSEXUALITA	11
2.3. ADOPCE HOMOSEXUÁLNÍMI PÁRY	12
3. RÁMCOVÁNÍ	13
3.1. TYPY RÁMČŮ	15
4. PŘEDSTAVENÍ ANALYZOVANÝCH TITULŮ	16
4.1. MF DNES	16
4.2. LIDOVÉ NOVINY	17
4.3. PRÁVO	18
PRAKTICKÁ ČÁST	20
5. METODOLOGIE	20
5.1. STANOVENÍ CÍLŮ	20
5.2. VÝZKUMNÉ OTÁZKY	20
5.3. ZPŮSOB SBĚRU DAT	21
6. KVANTITATIVNÍ ANALÝZA	21
7. RÁMCOVÁNÍ ADOPCÍ HOMOSEXUÁLNÍMI PÁRY	23
7.1. PROBLÉMY HOMOSEXUÁLNÍCH RODIČŮ	24
7.2. SOUČASNÁ LEGISLATIVA HOMOSEXUÁLY DISKRIMINUJE	25
7.3. ADOPCE PŘINESOU POZITIVA	26
7.4. POLITICKÝ BOJ O ADOPCE	27
7.5. HOMOSEXUÁLOVÉ JAKO STATISTICKÁ DATA	28
7.6. ADOPCE TERČEM SLOVNÍ PŘESTŘELKY	30
7.7. HOMOSEXUÁLOVÉ HLEDAJÍ ZASTÁNÍ U SOUDŮ	31
8. VÝSLEDKY ANALÝZY	33
8.1. POZITIVNÍ, NEGATIVNÍ A NEUTRÁLNÍ RÁMCE	33
8.2. TITULKY	34
8.3. UŽITÁ TERMINOLOGIE	35
8.4. RESPONDENTI	36
ZÁVĚR	38
SUMMARY	39
POUŽITÁ LITERATURA	40
SEZNAM PŘÍLOH	43
PŘÍLOHY	44

Úvod

Roku 2017 dojde v České republice velmi pravděpodobně k přelomové události, která ovlivní dosavadní vnímání partnerských vztahů, rodiny či menšin. Petr Laně a jeho partner Jan Rous se zřejmě stanou vůbec prvními osvojiteli dítěte v registrovaném partnerství. Po úspěšném zvládnutí psychotestů a přípravného kurzu jim nyní zbývá pouze vyčkat na vytouženého potomka. (Karásková, 2017) Na možnost adopce přitom museli čekat více než deset let, konkrétně pak od roku 2006, kdy byla v Česku pro gaye a lesby uzákoněna možnost vstupovat do sezdaných svazků. Tato legislativní úprava však nepřiznávala homosexuálům možnost adopce dětí.

O změnu v této oblasti se tuzemští poslanci pokusili až v roce 2013, kdy skupina legislativců vedená Viktorem Paggiem navrhla v Poslanecké sněmovně, aby páry stejného pohlaví mohly adoptovat děti. (Pokorný, 2013, str. 5) Už při předkládání zákona bylo možné očekávat, že půjde o značně problematickou a citlivou otázku. Z průzkumu veřejného mínění provedeného Českým statistickým úřadem v květnu téhož roku vyplynulo, že pro tuzemskou společnost je téma vnímání homosexuality značně sporné. V přijímání soužití gay a lesbických párů byli Češi tolerantní, dvě třetiny lidí takovýto druh svazku schvalují a nemají s ním žádný obecný problém. Poměr kladných odpovědí se však zcela změnil u dotazu, zda by měli mít tito lidé možnost adoptovat děti. (Partnerské svazky osob stejného pohlaví v České republice a v Evropě, 2013)

Právě názorová pestrost a zcela odlišné pojetí přístupu české společnosti k homosexuálům a jejich právu na výchovu dětí představuje základní bod, kolem kterého je vystavěna tato práce. Vyostřená společenská, ale stejně tak i politická debata představuje základní předpoklad rozvinutí svobodné diskuze, v níž mnohdy figurují názory ze zcela opačných názorových proudů. S tímto problémem se pak musejí vyrovnat média, jejichž cílem by bezpochyby mělo být objektivní a nezatížené referování o okolním dění. Jak již napovídá název práce, mým cílem je popsat mediální obraz, který kolem adopcí homosexuálními páry vytvořili tuzemští novináři.

Postupně by se tak v práci měly objevit odpovědi na otázky, jakým způsobem informovala o tématu adopcí homosexuálními páry tuzemská média, do jakých rámců je možné jednotlivé příspěvky zahrnout. Jak média popisují homosexuály? Jaký byl tedy celkový obraz osvojování dětí osobami stejného pohlaví v českém mediálním prostředí? Jsou v centru zájmu médií skutečně stejnopohlavní osoby usilující o adopci, nebo je

popisován spíše politický boj o prosazení nové legislativy? Právě na tyto dotazy se pokouším v mé práci odpovědět.

Zcela jistě jsem se ovšem nepokusil o podrobný popis platné legislativy ani komplexní vhled do právního přístupu k celé záležitosti. Pro nutné pochopení celkové kontextu je však v této práci popsána terminologie související s homosexualitou i některé teoretické koncepty dotýkající se celé věci. Nejdříve jsem představil terminologii související s homosexualitou. Poté už jsem se věnoval přímo adopcím osobami stejného pohlaví, přičemž zde jsou zahrnuty i pasáže týkající se veřejného mínění a toho, jak na celou věc nahlíží obyvatelé České republiky. V práci je krátce popsána rovněž situace v ostatních zemích Evropy. Od části o homosexualitě se pak přesouvám k mediální teorii. V práci je tak vysvětlena základní metoda mého výzkumu, za který jsem si zvolil rámcování. Na závěr teoretické části je zařazeno představení jednotlivých analyzovaných titulů.

Tato práce se přitom zaměřuje pouze na tištěná média v České republice, jejich pestrou škálu reprezentují tři vybrané tituly – Mladá fronta DNES, Lidové noviny a Právo. Jedná se o trojici seriózních celostátních deníků, které vykazovaly okolo analyzovaného období 15. května 2013–15. května 2014 největší prodaný náklad. Podle dat z Kanceláře ověřování nákladu tisku (ABC ČR), se na celkovém počtu prodaných výtisků novin v roce 2014 podílely ze zhruba 35 procent, přičemž v absolutních číslech se jednalo o 303 159 výtisků z celkových 862 362. (Vyroubalová, 2014)¹

Po teoretické části pak následuje samotný praktický výzkum. Ten jsem se rozhodl provést kombinací stručné kvantitativní analýzy, kterou doplňuje detailnější kvalitativní analýza. Pro její vypracování je pak zvolena již zmíněná metoda rámcování. Kvantitativní analýza, která předchází rámcům je zahrnuta spíše pro vytvoření lepšího obrazu o tom, kolik příspěvků a v jakých médiích konkrétně k tématu v jednotlivých denících vycházelo, jádrem práce je naopak analýza kvalitativní. Zvolená metodologie je blíže představená v odpovídající kapitole.

V závěru práce je obsažena celková syntéza nabytých poznatků a jejich interpretace. K tomuto účelu jsou využity nejen výsledky praktického výzkumu, ale také teoretické informace, které jsem nabyl především z odborných knih věnovaných nejen teorii týkající se homosexuality, ale také nastolování agendy a rámcování. Při referování

¹ Vysoký prodaný náklad (153 918 výtisků) je v tomto období evidován i u Deníku. Vzhledem k tomu, že tento titul vychází v různorodých regionálních mutacích a jeho obsah se tak může na jednotlivých místech republiky lišit, nebyl ale do analýzy zahrnut.

o oblasti společného soužití osob stejného pohlaví a osvojování dětí vychází práce zejména z česky psaných děl. Mediální teorie se naopak opírá i o světové publikace, nejčastěji pak z anglosaského světa, neboť právě v této oblasti působí největší množství odborníků zaměřených na vybraná témata.

Práce byla oproti tezím upravena z hlediska obsahu. Jednotlivé kapitoly byly přepracovány pro větší přehlednost textu.

Teoretická část

1. Souvislosti homosexuální tematiky

Pro správné vyznění a následné pochopení textu této práce je na úvod zcela zásadní vymezit odpovídající terminologii. V první kapitole tak budou představeny jednotlivé definice související s gay a lesbickou tematikou. V běžné debatě, ale často i v mediálním diskurzu, se totiž často ukazuje nedostatečné pochopení celé věci, z čehož se v konečném důsledku může vyvinout i zcela odmítavý postoj jedince i společnosti k záležitostem týkajícím se homosexuální orientaci. Je však třeba si uvědomit, že „tolerantní společnosti homosexualitu jakožto jev nepopírají, ale chápou ji jako něco, s čím je dobré počítat. Cestou ke zmírnění tohoto druhu xenofobie je informovanost, začlenění sexuální výchovy do soustavy vzdělání apod.“ (Janošová, 2000, str. 23)

Právě nedostatek informací a často stereotypy či nevědomostí zastíněný pohled se nejen v České republice podepisuje na značně rozporném vnímání stejnopohlavních svazků. Průzkumy veřejného mínění sice ukazují vzrůstající trend v kladném či alespoň neutrálním a tolerantním postoji k homosexuálům. V přijímání soužití gay a lesbických párů byli Češi tolerantní, dvě třetiny lidí takovýto druh svazku schvalují a nemají s ním žádný obecný problém. Poměr kladných odpovědí se však zcela změnil u dotazu, zda by měli mít tito lidé možnost adoptovat děti. Pro tuto variantu se vyjádřilo pouze 34 procent dotazovaných, zbytek byl proti. (Partnerské svazky osob stejného pohlaví v České republice a v Evropě, 2013), i tak je však třeba upřít k jednotlivým sociologickým šetřením pozornost. Ve společnosti se totiž stále můžeme setkat s názorem, že „homosexualita představuje jakousi zvláštnost, která je významná zejména pro její nositele, pro zbytek populace, však může být zajímavá jen okrajově“. (Nedbálková, 2011, str. 11)

„Dá se tak říci, že otázka ‚homosexuální rodiny‘ je jakýmsi lakmusovým papírkem tolerance společnosti.“ (Valdrová, 2004, str. 81) V textu práce se tak pokusím představit i jednu z variant této „homosexuální rodiny“, kdy se partneři rozhodnou dítě adoptovat.

1.1. Vymezení termínů

V následující kapitole budou představeny nejzákladnější pojmy, jimiž je o tématu homosexuality referováno. Stejně jako se v čase měnilo nazírání na téma homosexuality je však třeba uvědomit si i skutečnost, že „různé prvky mimojazyčné skutečnosti, které s těmito procesy souvisely, se v některých svých aspektech v čase lišily, což se odráží také ve výrazech používaných v příslušné době pro jejich označení.“ (Seidl, 2012, str. 14) Vybrané pojmy tak není vždy možné dohledat v historických textech, v nichž autoři volili jinou terminologii. Terminologie tohoto textu se opírá o aktuální společenský a lingvistický dikurz, přičemž není možné vyloučit, že zde užívaná slova nebudou v budoucnosti nahrazená jinými.

1.1.1. Homosexualita

Základní termín, který se v teorii sexuální orientace ustálil, a z něhož vychází značná část této práce je homosexualita. Ačkoli v současné době působí tento pojem jako zažitý, „není v tomto kontextu bez zajímavosti, že je v jistém smyslu novou a moderní.“ (Nedbálková, 2011, str. 46) V minulosti naopak lidé o této menšinové orientaci hovořili často pejorativně a s opovržením. Ještě v roce 1852, kdy v českých zemích vešel v platnost nový trestní zákoník, tak bylo možné mnohem častěji narazit na termín „sodomie“, která byla v minulosti postihována, a to těžkým žalářem na období pěti až deseti let. (Seidl, 2012, str. 23)

Samotná definice homosexuality je proměnlivá. Teď ji nejčastěji lze definovat jako „trvalou citovou a erotickou preferenci osob stejného pohlaví. Je to celoživotní neměnný a nezvolený stav, charakterizovaný tím, že jeho nositel je přitahován a vzrušován převážně či výlučně osobami stejného pohlaví“. (Brzek, 1992, str. 19) Na tomto místě je však třeba podotknout, že samotné sexuální chování člověka je složeno ze tří základních komponent.

Takzvaná sexuální identita, neboli pocit příslušnosti k určitému pohlaví, se utváří už v raném dětství. Základem sexuální identifikace pak je koncepce sebeobrazu, utvářená procesem učení. Z této identifikace později plyne sexuální role, kterou formuje zejména rodinné prostředí či vrtevnické skupiny. Až v období puberty se pak rozvíjí sexuální emocionalita, jakožto schopnost sexuálního vzrušení. V tomto ohledu je zásadní vývoj sexuálního chování, v rámci kterého dochází nejčastěji k vnějším projevům maskulinity a feminity, rozvoji dominance a subdominance či jiných faktorů. (Weiss, 2010, str. 98-103)

Ve všech těchto případech se však jedná o spíše psychologické pojetí. Sociologicky je naopak možné homosexualitu chápat jako „geneticky determinovaný celoživotní a neměnný stav libida, při kterém jedinec za podmínek svobodné volby preferuje za účelem sexuálního a citového kontaktu objekt stejného pohlaví“ (Janošová, 2000, str. 13).

Všechny představené definice jsou si však v mnohém podobné a společně tak dotvářejí pravděpodobně nejucelenější představu o pojmu homosexualita.

Na tomto místě je třeba opět upozornit na fakt, že ani termín homosexualita nepředstavuje zcela ideální výraz pro popis dané věci. Část homosexuálů ho totiž stále ještě chápe v původním významu, jenž byl dlouhá léta zatížen negativní konotací a stereotypem. Někteří z autorů odborných textů se tak na doporučení lidskoprávních aktivistů rozhodli užívat termíny jako je „gay a lesbická“ či „stejnopohlavní“ orientace, případně použít zavedenou mezinárodní zkratku g/l či LGBT. (Polášková, 2009, str. 12)

Vzhledem k tomu, že tento termín se do obecného povědomí prozatím zdaleka nedostal do takové míry, jako označení „homosexualita“ a z něj odvozené výrazy, upřednostňují ovšem média častěji historicky starší variantu. Z důvodů zaměření této práce na analýzu mediálních výstupů se pak podržím termínu „homosexualita“.

Pro některé členy homosexuální komunity však není pro označení jednotlivců sexuálně orientovaných na osoby stejného pohlaví není ani obecný termín homosexualita a z něho odvozená slova ideální. Někdy se tak můžeme setkat i s odlišnými pojmenováními pro muže a ženy.

„Nositelé homosexuálního zaměření jsou homosexuálové (anglicky gayové), homosexuální ženy jsou lesbičky.“ (Janošová, 2000, str. 13), tvrdila ještě před několika lety obecně přijímaná definice. Preferovanou variantou pro refero je pak výraz pocházející z angličtiny, neboť původní slovo homosexuál „je ve svém odkazu dvojnásobné, protože často předpokládá, že se vztahuje často k mužům, čímž činí lesby neviditelné.“ (1991)

Zatímco ve světě je tak zcela běžné užívání slova „gay“ při referování o osobách se sexuální orientací, tuzemský jazyk je v tomto ohledu stále spíše pozadu. Vzhledem k opožděné emancipaci gayů a leseb v České republice se v naší zemi můžeme stále ještě setkat s globálně již zřídka používanými výrazem homosexuál. Tomu opět odpovídá i slovník tuzemských mediálních pracovníků.

1.1.2. Registrované partnerství

Gay a lesbické páry si sice léty boje o emancipaci vymohli tolerantnější přístup veřejnosti, další úsilí však musely vynaložit ve snaze domoci se zákonem posvěceného svazku. Pro příslušníky této komunity se totiž ukázalo jako zcela zásadní svůj „vztah zformalizovat, dát mu právní podklad a projevit tím úctu k hodnotám obvykle spojovaným s rodinným společenstvím, jako jsou vzájemná láska, úcta, péče a podpora.“ (Štěpánková, 2006)

Za tímto účelem byl v Česku vytvořen institut registrovaného partnerství. Jeho cesta do sbírky zákonů byla přitom značně komplikovaná a zdlouhavá. Přestože se totiž o jeho schválení mezi zákonodárci hovořilo už od počátku 90. let 20. století, samotné prosazení zákonné úpravy tak snadné zdaleka nebylo. Vzhledem k opakovanému a poměrně častému projednávání v parlamentu se uzákonění registrovaného partnerství stalo významnou součástí obecné politické rozpravy a mediálního diskurzu v České republice. (Seidl, 2012, str. 380)

Gayové a lesby si však na konečné uvedení zákona o registrovaném partnerství do praxe museli počkat více než deset let. Tento institut začal v České republice platit od 1. července 2006, kdy nabyl účinnosti zákon č. 115/2006 Sb. V jeho textu je pak možné dočíst se toto: „Registrované partnerství je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví.“ Příslušníci a příslušnice homosexuální komunity v České republice se tak nakonec dočkali vlastní obdoby manželského svazku, který byl i nadále jasně deklarován jako vztah mezi mužem a ženou.

Institut registrovaného partnerství pak oběma osobám, které ho společně uzavřou, garantuje hned několik práv a povinností. Konkrétně se pak jedná o majetkové vztahy, do nichž patří i záležitosti dědictví či vyživovací povinnosti, zastupování partnera či partnerky, právo na poskytnutí informací, ale i společné posuzování ve věci dávek. Oběma partnerům pak plynou i stejné důsledky z hlediska trestního práva.

Co naopak registrovaným partnerům přiznáno nebylo, a to ani po novelizaci zákona z roku 2008, bylo právo na osvojení dítěte. Stejně jako v případě zákona, který jim přiznal právo na společné soužití posvěcené ze strany státu, si museli i v tomto případě na další posun počkat bezmála dalších deset let.

1.1.3. Koncepce heteronormativity

Snaha o prosazení práv na osvojení dítěte osobám stejného pohlaví naráží také na problém takzvané heteronormativity. Za autora tohoto termínu je považován Michael Warner, jenž ho poprvé užil v roce 1991 (Warner, 1993, str. 3-17), o jeho zpopularizování se však postaral až Samuel A. Chambers sérií svých vlastních článků. Heteronormativita podle něho představuje koncept očekávání a požadavků, které se pojí s předpokladem, že normální sexuální orientaci ve společnosti představuje heterosexuality. Podle koncepce heteronormativity má také každé pohlaví určenou svou vlastní nepřekročitelnou roli v životě. (Chambers, 2003)

Koncept heteronormativity přitom podle některých expertů příliš preferuje heterosexuality jako přirozenou a normální. Zároveň s tím navíc vytváří nevhodné prostředí, v němž jsou příslušníci gay a lesbické komunity diskriminováni a stigmatizováni. (Krupat, 2001, str. 268)

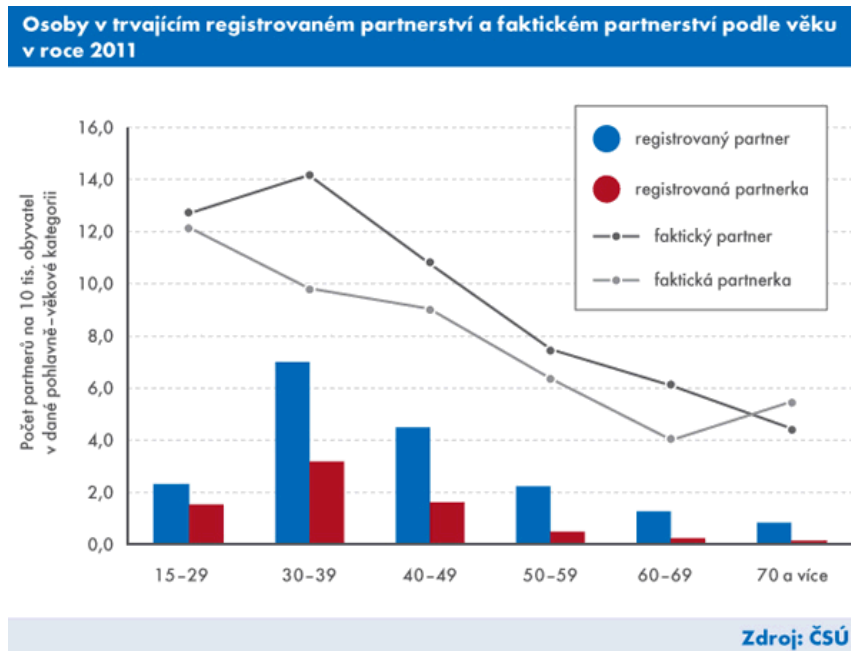
Koncept heteronormativity pak doplňuje teorie homonormativity. V tomto případě však nelze mluvit o prosazování stejnopohlavních svazků jakožto standardu ve společnosti. Jedná se spíše o snahu začlenit homosexuální orientaci do povědomí veřejnosti. Důraz je však kladen také na společné rysy homosexuality s heterosexuální kulturou, včetně manželství, monogamie a v neposlední řadě i zakládání rodin. (Edited by Christine L. Williams, 2010, str. 241)

2. Homosexuality ve společnosti

2.1. Počty registrovaných partnerů

Možnost uzavřít registrované partnerství neponechali čeští gayové a lesby bez povšimnutí, stejně tak ji nemohl opomenout ani český stát. V roce 2011 se tedy poprvé ve veřejném sčítání lidu objevila otázka na rodiny párů stejného pohlaví. „Podle výsledků sčítání bylo v České republice 632 domácností, které byly tvořeny registrovanými partnery, a 4 056 domácností tvořili partneři ve faktickém partnerství.“ (Partnerské svazky osob stejného pohlaví v České republice a v Evropě, 2013) Velmi zajímavý byl v průzkumu i poměr žen a mužů, kteří se rozhodli ke svému svazku oficiálně přiznat. V tomto ohledu bylo mužů daleko více než žen, více je vidět v přiloženém grafu.

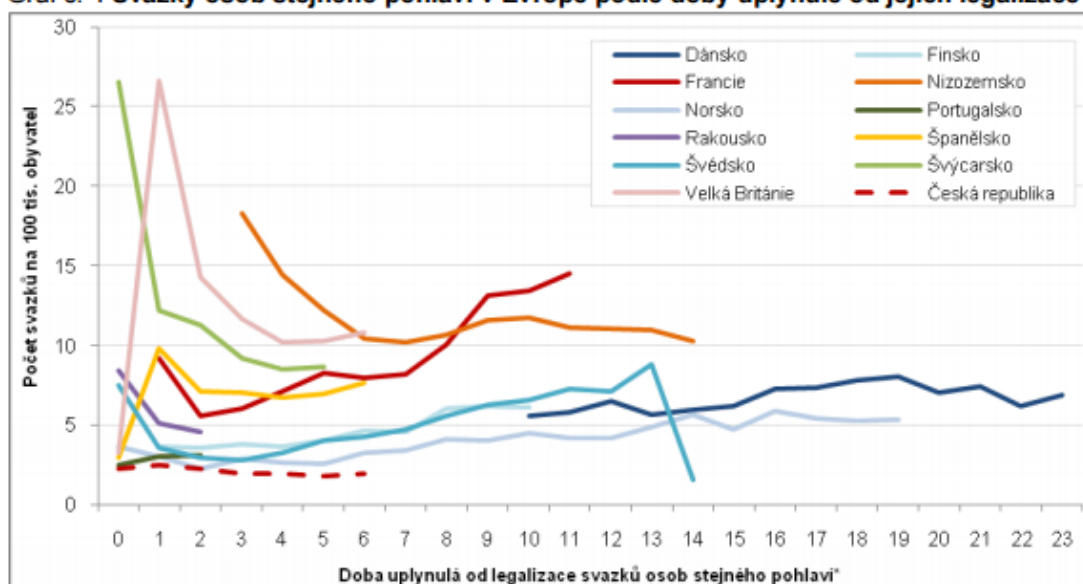
Graf č. 1: Osoby v trvajícím registrovaném partnerství a faktickém partnerství podle věku v roce 2011

Situace ve světě se v tomto ohledu řádově liší. V Evropě povoluje uzavření sňatku či registrovaného partnerství celkem 21 států. Vůbec poprvé tuto možnost nabídli svým občanům v Dánsku, u sňatků pak bylo průkopníkem Nizozemí. Počty uzavřených sňatků či registrovaných partnerství jsou zaneseny v tomto grafu.

Graf č. 2: Svazky osob stejného pohlaví v Evropě podle doby uplynulé od jejich legalizace

Graf č. 4 Svazky osob stejného pohlaví v Evropě podle doby uplynulé od jejich legalizace

*) nula odpovídá roku, kdy byla registrovaná partnerství nebo sňatky v dané zemi povoleny

Pramen: Statistické úřady daných států, MV ČR, Eurostat, vlastní propočty

Z grafu je patrné, že v porovnání s ostatními zeměmi je „intenzita uzavírání svazků u osob stejného pohlaví v České republice, na základě dostupných dat, na velmi nízké úrovni.“ (Partnerské svazky osob stejného pohlaví v České republice a v Evropě, 2013) Vzhledem k tomu, jaký trend nastolili gayové a lesby v ostatních zemích Evropy je pravděpodobné, že i u České republiky se budou počty homosexuálních párů, kteří se rozhodly svůj vztah posvětit v rámci státem uznávaného svazku, nadále zvyšovat.

2.2. Veřejné mínění a homosexualita

Ochota tuzemských homosexuálů přihlásit se veřejně či alespoň ve sčítání lidu ke své orientaci může pramenit ze strachu o mínění osob, které žijí kolem nich. Navíc „představa výchovy dítěte homosexuální dvojicí se obecně setkává s mnohem nižší podporou ze strany veřejnosti než uzákonění homosexuálního soužití.“ (Janošová, 2000)

Jak se tedy ukazuje, česká společnost je i nadále v oblasti výchovy dětí spíše konzervativní a s rodičovstvím osob stejného pohlaví příliš nesouhlasí. Naopak se stále ještě ukazuje jako nepsaný fakt, že ideálem rodiny je „heterosexuální monogamní trvalý vztah dvou dospělých osob podobného věku, vzdělání a stejné etnicity. Tento ideál, byť v empirické praxi mizející, zůstává neustále přítomen jako klasifikační schéma či základní strukturální prvek našeho habitu a stejnopohlavní rodiny jsou s ním neustále poměřovány.“ (Nedbálková, 2011)

Sluší se ovšem poznamenat, že zejména díky pokroku v oblastech zkoumání genetiky a psychologie je veřejné mínění vůči gayům a lesbám toužícím po rodině čím dál tolerantnější. Janošová (2000) navíc podotýká, že na základě vědeckých výzkumů němůže dojít k ovlivnění dítěte směrem k homosexuální orientaci. Ta je totiž ovlivněna především vrozenou dispozicí. Nelze tak s jistotou říci, že děti vyrůstající v domácnosti dvou osob stejného pohlaví budou v budoucnu pravděpodobněji tíhnout ke stejné orientaci.

V každém případě však lze říci, že oproti minulosti odezněly vyhrocené ambice zpochybnit či naopak doložit legitimitu soužití gay či leseb. Vzhledem k tomu, že na světě už lze nalézt adoptivní rodiče stejného pohlaví, a v České republice by k nim měl jeden takový pár přejít už v tomto roce, lze říci, že „samotná existence ani legitimita g/l rodin již není zpochybňována a nastal čas zmapovat jejich jedinečnost.“ (Polášková, 2009)

2.3. Adopce homosexuálními páry

Čeští gayové a lesby mohou od roku 2006 vstupovat do státem posvěcených svazků v rámci institutu registrovaného partnerství. Jejich touha postoupit ve vzájemné vztahu na další úroveň je však draze vykoupena nemožností adoptovat po vstupu do registrovaného partnerství dítě.

„Uzavření registrovaného partnerství se stane překážkou tomu, aby si po celou dobu trvání některá z partnerek osvojila či některý z partnerů osvojil dítě. Lesby a gayové žijící v registrovaném partnerství si nemohou osvojit dítě nejen společně jako partneři, kdy by se oba stali rodiči dítěte, ale ani individuálně, kdy by se zákonným rodičem adoptovaného dítěte stal pouze jeden z nich.“ (Štěpánková, 2006)

Uzavřením tohoto svazku tak českým příslušníkům homosexuální komunity prakticky došlo ke zhoršení jejich právního postavení. Zatímco samostatně by totiž bez ohledu na svou sexuální orientaci adopci dítěte nikdo nezabránil, ve společném svazku tak učinit nešlo. Tuzemská homosexuální komunita se pak dlouhá léta pokoušela situaci bez úspěchu změnit.

V rámci kampaně za povolení adopce homosexuálů se tuzemským gayům a lesbám podařilo na svou stranu získat i několik představitelů politické garnitury. Bývalá ministryně pro oblast lidských práv Džamila Stehlíková tak například v roce 2008 „usilovala například o to, aby registrovaní partneři či partnerky měli právo na osvojení dítěte druhého partnera či partnera. Avšak zdůrazňovala, že ve stávajícím volebním období není reálné jít v požadavcích týkajících se výchovy dětí dále.“ (Seidl, 2012, str. 462) Vzhledem k tomu, že ministerská kariéra Stehlíkové skončila jen o rok později, nebylo nakonec v oblasti osvojování dětí homosexuálními dětmi docíleno žádné změny.

Navzdory všem osvětovým kampaním a snahám o zajištění větší tolerance byla totiž česká společnost stále zakonzervována v tradičním modelu rodiny, kdy „rodina je strukturovaná a schematizovaná především pohlavím. Role maskulinní je přitom spojena s osobou biologického muže a role feminní s biologickou ženou a toto spojení je považováno za ideální formu pro výchovu dětí.“ (Nedbálková, 2011, str. 34)

Jak se ukáže v praktické části této práce, lidskoprávní organizace, stejně jako část politického spektra usilovala o legalizaci adopce homosexuálními páry i po další léta. Parlament tak měl možnost několikrát projednat předlohu zákona o osvojení dítěte. Namísto toho ležela novela v poslanecké sněmovně i nadále. Na příznivý rozsudek si museli tuzemští gayové a lesby počkat až na rok 2016. Ústavní soud tehdy vyhodnotil, že i sezdaným homosexuálům náleží právo adoptovat dítě. Věc měla ovšem i nadále

háček. „Z dnešního nálezu neplyne právo na společné osvojení dítěte, to podle občanského zákoníku nadále zůstává jenom manželům. Z ústavního pořádku plyne preference manželství a rodiny a registrované partnerství ani jiné alternativní formy soužití jim nejsou postaveny na roveň,“ prohlásil tehdy jeden ze soudců Vojtěch Šimíček. (Vyroubalová, 2016) Cesta k plné emancipaci homosexuálních rodičů tak zdá se, není dosud uzavřena.

Snaha o větší toleranci směrem ke gayům a lesbám toužícím po založení vlastní rodiny vyznívá vniveč i v řadě dalších států světa, kde je tato otázka často upozaděna. Jak píše Polášková (2009) výjimky tvoří pouze Nizozemí, Kanada, Španělsko, Jihoafrická republika, Norsko, Švédsko a pár států v USA. Existují ovšem i další země, jako například Dánsko, Velká Británie, vybraná teritoria Australského společenství, Island, Izrael, a Německo, které v rámci jiných legislativních podob zákona umožňují společnou adopci dětí stejnopohlavním párem, v případě Německa a Dánska s podmínkou, že dítě je biologicky spřízněno s jedním z partnerů, jde o tzv. adopci druhým rodičem.

3. Rámcování

V záplavě informačních sdělení, musí média činit neustálá rozhodnutí, jaká část jimi prezentovaných informací se stane nosnou součástí jejich sdělení. Teorie zabývající se těmito procesy se nazývá rámcování (v angličtině framing). Podle této koncepce provedou mediální pracovníci před tvorbou svých textů výběr konkrétních informací, jejichž žádoucí část pak zvýrazní, zatímco nežádoucí úmyslně zamlčí a celou věc pak náležitě okomentují. (McCombs, 2009, str. 133)

Samotné rámcování není možné chápat čistě negativně. Tento proces je přirozenou součástí novinářské práce, která nutně vyvěrá z časových ale i technologických omezení, neboť „už sám fakt, že je vytvářena zpráva, která je kratší než událost, o které se reportuje, že na ní pracují lidé, kteří nejsou přímými účastníky události a že je nutné zploštit realitu do textu nebo zvuku a obrazu, ukazuje nutnost provést framing“ (Rosůlek, 2009, str. 128)

Předním teoretikem rámcování je americký vědec Robert Entman. Ten k této teorii říká: „Rámcovat znamená vybírat určité aspekty vnímané reality a zvýšit jejich významnost ve sdělovaném textu tak, že se prosazuje určitá definice problému, kauzální vysvětlení, morální hodnocení či také doporučené řešení popisované situace.“ (Entman, 1993, str. 53)

Framingu přitom nepodléhají pouze samotná média a jejich pracovníci, ale také společnost složená z jednotlivých jedinců, kteří sami fungují ve světě konstruovaném podle svých vlastních rámců. Podle Paula D'Angela je tak vlastně na rámcování nutné nahlížet ze dvou různých pohledů. V tom prvním „jsou novináři pouhé publikum, rámcovaného chování ostatních sociálních představitelů, v jiném procesu však tito novináři svou činností sami vytvářejí vlastní rámce pro konstruování příběhů.“ (D'Angelo, 2010, str. 4)

Největší prostor pro zkoumání mediálních rámců pak nabízí společnost, v níž je zastoupeno velké množství názorových proudů. Pokud totiž novináři nejsou otevřeně v jednoznačné shodě, ani v naprosté opozici k prezentovaným informacím a naopak se snaží o názorovou objektivitu, je možné analyzovat skryté rámce obsažené ve vydávaných zprávách a článcích. (Entman, 2004, str. 195) I zdánlivě neutrální novinářský útvar v sobě totiž obsahuje určitou formu zkreslení.

Právě záměrné či nechtěné zkreslení, s sebou nese výrazné riziko stereotypizace, s níž teorie framingu úzce souvisí. „Stereotyp svým způsobem deformuje původní předlohu, neboť je nejen zjednodušením, ale současně zjednodušené rysy přehání,“ přičemž stereotypy jsou zároveň „především typizovanými nositeli soudů, postojů, názorů, případně předsudků“ (Burton, 2001, str. 197)

Pro studium médií je nutné mít na vědomí neustále skutečnost, že prezentované zprávy jsou zasazeny do určitých rámců. Důkladná analýza prezentovaných informací pak předpokládá zejména kladení série zásadních otázek. Jak je dané téma prezentováno v médiích a jaké výrazové prostředky jsou k tomu využity? Dále pak, zda jsou použité výrazové prostředky adekvátní k popisu dané situace. Má nějaká zájmová skupina případně konkrétní jedinec zájem na tom, aby bylo o dané problematice referováno právě tímto způsobem? V neposlední řadě je pak nutné ptát se, co se čtenář v příslušném sdělení vlastně dozvídá. (Burton, 2001, str. 199)

V rámci teorie rámcování je však třeba uvědomit si, že i samotný prostor, jenž je v médiích věnován jednotlivým událostem, jevům či tématům, představuje svým způsobem rovněž určitý rámec. Z již zmíněných omezení, se kterými se jednotlivé redakce musí vyrovnávat je jasné, že menší témata se nebudou na stránkách novin, případně na jejich internetových stránkách objevovat zdaleka tak často, jako ta větší. (McCombs, 2009, str. 74) Typickým příkladem takového „menšího tématu“ je pak i téma sexuálních menšin, pod něž spadají i adopce homosexuálními páry.

3.1. Typy rámců

Samotný framing lze pak rozlišit na dva typy. V prvním případě se jedná o rámce obecné, tedy takové, jež přesahují hranice jednoho konkrétního tématu a vykazují tedy obecnou platnost. Zároveň s tím jsou trvalé v čase, neměnné jsou rovněž z hlediska kulturních kontextů. Lze rovněž konstatovat, že se neliší ani v závislosti na jednotlivé typy a druhy médií.

Přes svou obecnost a všeobecnou platnost však obecné rámce vykazují i určité negativní vlastnosti. Jednou z nich je i skutečnost, že „zřejmě nemohou poskytnout detailní a vyčerpávající výklad zkoumaného mediálního tématu.“ (Zhou, 2008, str. 120) Na druhou stranu nese tento přístup i své specifické výhody. Jejich obecnost totiž umožňuje přenositelnost na konkrétní témata, navíc se dokážou vypořádat „s rozsáhlými vzorky a pomáhají rozkrývat rozdíly mezi různými typy médií (jako například televize versus tisk) či styly médií (například bulvár versus seriózní tisk).“ (Semetko, 2000, str. 95)

V opozici obecnému rámci stojí pak rámec specifický. Ten se naopak váže pouze k jednomu konkrétnímu tématu a bývá nepřenositelný na téma jiné. Pro vědeckou práci je pak vždy vybrán jeden konkrétní obor zkoumání, v mé práci se pak bude jednat o téma adopcí homosexuálními páry. Specifické rámce jsem si vybral zejména kvůli jejich velkému smyslu pro detail.

Samotné identifikování rámců není přímo určeno, k jejich stanovení totiž podle vědců chybí přesně vymezená kritéria. Vědci se přesto v průběhu zkoumání framingu shodli na tom, že k vyhledávání rámců je možné v zásadě použít dva ustálené postupy. Těmi jsou induktivní a deduktivní přístup. (Semetko, 2000, str. 94)

První zmiňovaný přístup indukce předpokládá, že k mediálnímu textu přistupuje vědecký pracovník bez předem stanovených rámců. Ty poté vyhledává až v samotném textu. Část teoretiků framingu však tuto metodu kritizuje. Induktivní přístup je podle nich totiž v praxi neopakovatelný, neboť každý zkoumaný text vygeneruje své vlastní rámce. Závěry tak není možné zopakovat pro několik různých vzorků. (De Vreese, 2005, str. 53)

Naopak deduktivní přístup předpokládá definování rámců ještě před samotným praktickým výzkumem. Díky tomu je mnohem snazší daný výzkum zopakovat i na jiná témata či rozdílné texty. Problémem není ani přenos výzkumu mezi různými typy médií, analýzu tištěného textu je tak například možné zopakovat i pro mluvený projev či naopak. Deduktivní přístup však předpokládá mnohem větší obeznamenost s tématem.

Velkým rizikem je navíc skutečnost, že pokud není rámec předem definován, lze ho při praktickém zkoumání snadno přehlédnout. (Semetko, 2000, str. 95)

4. Představení analyzovaných titulů

Ve své práci budu analyzovat mediální výstupy tří českých tištěných deníků. Mladá fronta DNES, Lidové noviny a Právo byly vybrány zejména díky své velikosti, všechny tři tituly vykazují mezi seriózními deníky stabilně největší prodaný náklad. S ohledem na tuto skutečnost je pak jasné, že i jejich vliv na veřejné mínění bude vyšší než u ostatních titulů vycházejících v českém prostředí.

Tabulka č. 1: Prodaný náklad a čtenost českých celostátních deníků za první pololetí roku 2014

I Celostátní deníky		
	Čtenost	PN
Blesk (bez Nedělního Blesku)	1 128 000	274 206
MF DNES	709 000	172 655
Právo	347 000	96 536
Aha! (bez Nedělního Aha!)	254 000	63 183
Sport	245 000	32 090
Lidové noviny	186 000	36 326
Hospodářské noviny	174 000	35 236

4.1. MF DNES

Deník Mladá fronta vycházel po listopadu 1989 s podtitulem Deník československé mládeže. O rok později založili redaktoři listu akciovou společnost M a F a. s., což znamenalo osamostatnění listu od tehdejšího vydavatele Svazu mladých. V rámci změny ve vydavatelských strukturách byl navíc pozměněn i název, kdy původní Mladou frontu doplnilo ještě slovo „DNES“. Deník se tak chtěl i svým názvem odlišit od původního zavedeného titulu. Do původní akcionářské skupiny, v níž byli nejdříve zastoupeni pouze redaktoři Mladé fronty, se postupně prosazoval i zahraniční kapitál. V listopadu 1994 se většinovým majitelem deníku stalo německé vydavatelství Rheinisch-Bergische Verlagsgesellschaft mbH. (Benda, 2007, str. 89-112) Roku 1997 se společnost vydávající Mladou frontu přejmenovala na MAFRA, a.s. Tu koupil od německých vydavatelů v červnu roku 2013 holding Agrofert, vlastněný podnikatelem

Andrejem Babišem. V srpnu téhož roku pak celou transakci schválil Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. (Francová, 2013)

Mladá fronta DNES vykazovala podle šetření Media projektu, realizovaném agenturami Median a STEM/MARK krátce kolem analyzovaného období této práce, tedy v prvním a druhém čtvrtletí roku 2014 celkem 709 000 čtenářů v delším období. (Media projekt, b.r.) Mezi čtenáři deníku figurují z nejvyšší části lidé s maturitou či vyšším vzděláním, jejich příjem je pak vyšší než 30 000 korun měsíčně. (Čtenáři deníku MF DNES, Lidové noviny a Metro, b.r.)

Mladá fronta DNES se sama definuje jako deník, který přináší „aktuální a kvalitní zpravodajství, užitečné servisní informace i oddechové čtení ve specializovaných přílohách a časopisech.“ (Mladá fronta DNES, 2017) Samotný deník je rozčleněn do několika rubrik, těmi jsou „Z domova“, „Ekonomika“, „Publicistika“, „Ze světa“, „Kultura“, „Názory“, regionální rubrika podle místa prodeje, a také „Sport“. Každý den v týdnu je k deníku navíc přiložena i speciální časopisová příloha.

4.2. Lidové noviny

Lidové noviny prezentují samy sebe jako „nejstarší dosud vycházející český deník, založený v roce 1893“. (Noviny osobností. Noviny, jak mají být, 2017) Titul vydávala po listopadu 1989 společnost Lidové noviny, a.s. O dva roky později pak proběhl prodej této společnosti, od roku 1993 tak celou společnost vlastnilo švýcarské nakladatelství Ringier. To mělo nad Lidovými novinami kontrolu dalších pět let, v roce 1998 pak stejně jako Mladá fronta DNES přešel i tento deník do majetkových struktur německého vydavatelství Rheinisch-Bergische Verlagsgesellschaft mbH. (Bednařík, Jirák, Köpplová 2011, str. 376). Stejně jako u Mladé fronty DNES proběhlo i u Lidových novin začlenění titulu pod mediální skupinu MAFRA, kterou v roce 2013 koupil Babišův Agrofert.

Ze všech tří analyzovaných titulů vykazují právě Lidové noviny nejnižší prodaný náklad, i nejnižší čtenost. V prvním pololetí roku 2014 deník podle Media projektu četlo v delším období 186 000 čtenářů. (Media projekt, b.r.) Stejně jako u Mladé fronty DNES převažuje mezi čtenáři střední příjmová třída. Zajímavý je však podíl mezi muži a ženami, kteří deník čtou. Dá se říci, že u Mladé fronty DNES je tento poměr zhruba 50:50, u Lidových novin se však pohybuje kolem 63:37 ve prospěch mužského čtenářstva. (Čtenáři deníku MF DNES, Lidové noviny a Metro, b.r.)

Lidové noviny jsou v denním vydání rozčleněny do rubrik „Domov“, „Svět“, „Kultura“, „Názory“, „Ekonomika“ a „Sport“. V pracovní dny pak vychází na poslední straně i rubrika „24 hodin“, v níž jsou zahrnuty nejdůležitější informace z předchozího dne. V pondělí je pak součástí vydání i strana nazvaná „Pozitivní zprávy“, ve které je výrazný prostor vymezen pro referování o činnosti nadací a společensky prospěšných aktivitách firem. Páteční vydání je opatřeno speciální přílohou „Pátek LN“, v němž si mohou čtenáři přečíst zejména rozhovory a reportáže. Pondělní přílohou Lidových novin je „Index LN“ věnovaný ekonomickým tématům. Každou první středu v měsíci je k Lidovým novinám přiložen časopis „Esprit LN“, ve kterém je možné nalézt články o životním stylu, módě a umění.

„LIDOVÉ NOVINY jsou deníkem vzdělaných lidí. Jsou vyhledávaným zdrojem informací z oblasti vysokých a středních škol, akademických kruhů a vědy,“ píše se v charakteristice novin u jejich webového profilu. (Noviny osobností. Noviny, jak mají být, 2017)

4.3. Právo

Oproti Mladé frontě DNES a Lidovým novinám zůstává deník Právo ve vlastnictví české společnosti. Tou je od roku 1990 akciová společnost Borgis. Šedesátiprocentní podíl v ní tehdy vlastnil šéfredaktor deníku Zdeněk Porybný, zbytek pak ostatní redaktoři. Až do roku 1995 nesl list název Rudé právo, první slovo bylo v listopadu tohoto roku vypuštěno. Stejně tak se změnila i vlastnická struktura, kdy Porybný navýšil svůj podíl až na 90 procent. (Benda, 2007, str. 96-97) Roku 2013 odkoupil 33,6 procentní akciový podíl od Porybného společnost Seznam.cz, a.s. vlastněná Ivo Lukačovičem. (Seznam.cz koupil podíl ve vydavatelství Borgis, 2013)

Deník Právo je třetím nejčtenějším deníkem na českém trhu, mezi seriózními tituly se pak dlouhodobě drží na druhém místě za Mladou frontou DNES. Právo četlo v prvním pololetí roku 2014 celkem 347 000 čtenářů. (Media projekt, b.r.) Necelá polovina čtenářů deníku je ve věku 45-65 let. Více než polovina čtenářů Práva má středoškolské vzdělání s maturitou, případně vyšší vysokoškolské vzdělání. (Profil čtenáře, 2013)

„Právo je českým deníkem se zaměřením na seriózní a kvalitní zpravodajství z domova a zahraničí, z oblasti ekonomiky, zdravotnictví, školství či sportu,“ píše se v profilu deníku na jeho internetových stránkách. (Profil čtenáře, 2013) Deník se dělí na jednotlivé rubriky, po „Zpravodajství“ následují „Komentáře“, „Rozhovor“, „Ze zahraničí“, „Trhy a ekonomika“, „Kultura“, „Sport“ a „Regiony“. Jednotlivé dny v týdnu jsou pak doplněny o speciální rubriky zabývající se postupně bydlením, technologiemi, profesním životem, vědou, cestováním, studiem a rodinnými financemi.

Praktická část

5. Metodologie

5.1. Stanovení cílů

Ve své práci bych postupně rád našel odpovědi na otázky, jakým způsobem informovala o tématu adopcí homosexuálními páry tuzemská média. Zásadním kritériem pro můj výzkum pak budou rámce, do nichž zasadili jednotlivé články týkající se celé věci pracovníci tří mediálních domů představených v předchozí části práce. Analýza začíná stručným výčtem publikovaných článků, neboť i z jejich množstvím lze odvodit mediální zájem o celou záležitost. Soustředím se také na rozsah jednotlivých textů a jejich umístění v rámci listu. Z této skutečnosti lze rovněž dovodit význam, jaký redakce přisuzují aktuálnímu dění kolem osvojování dětí homosexuálními páry.

5.2. Výzkumné otázky

Nejvýraznější část výzkumu je věnována analýze obsahu vybraných článků. Pro posouzení rámců, do nichž mohou být jednotlivé texty zahrnuty, si kladu sérii základních výzkumných otázek.

- Jak média popisují homosexuály, jaký slovník a jakou terminologii volí jednotliví redaktoři při referování o celé věci?
- Od koho získávají novináři výpovědi pro své články?
- Je centrem zájmu v jednotlivých textech samotná adopce homosexuálů, nebo je popisován spíše politický boj o prosazení nové legislativy?
- Jaký je tedy celkový obraz adopcí homosexuálními páry v prostředí českých médií? Do jakých rámců mohou být články zařazeny?

Nezastupitelnou roli hraje v mediálním diskurzu zejména titulek článku. Právě podle něj lze snadno odvodit názorový směr celého listu i jeho vidění světa. V tomto ohledu nejsou výjimkou ani texty o adopcích homosexuálními páry. Zvláštní pozornost tak věnuji právě titulům článků, jejich vyznění i použitým výrazovým prostředkům.

5.3. Způsob sběru dat

Výzkumným vzorkem této práce jsou články vycházející ve třech dříve představených českých tištěných denících, které se týkají adopce dětí homosexuálními páry. Období analýzy těchto deníků je od 15. května 2013 do 15. května 2014. První datum bylo zvoleno záměrně s ohledem na to, že právě v této době se skupina poslanců pod vedením Viktora Paggia chystala navrhnout zákon týkající se této věci. Období jednoho kalendářního roku od tohoto data má pak zahrnout dostatečné množství článků, které budu moci v této práci analyzovat.

Pro vyhledávání jednotlivých článků jsem použil aplikaci Newton Media Search, který obsahuje plná znění zpráv tištěných periodik, stejně jako přepisy rozhlasových a televizních pořadů. Články samotné jsem pak vyhledával pomocí klíčových slov a výrazů úzce souvisejících s tématem adopce homosexuálními páry. Postupně jsem tak využil. Postupně jsem tak použil výrazy „adopce“, „homosexuál*“, „adopce homosexuálů“. Ze samotného výběru jsem pak vyřadil články týkající se adopcí homosexuálními páry v zahraničí, stejně tak byly odfiltrovány i příspěvky vycházející mimo rubriku zpravodajství, neboť účelem této práce není posouzení komentářů či publicistiky.

Jak jsem již uvedl, pro samotnou analýzu jsem zvolil deníky Právo, Mladá fronta DNES a Lidové noviny. Všechna tři periodika se tématu věnovaly dlouhodobě, z hlediska výzkumu je pak zásadním faktem skutečnost, že až na výjimky představují otištěné texty autorské články. Předpokládal jsem tedy, že jejich vyznění a možné zařazení do jednotlivých rámců se bude lišit. Právo, Lidové noviny i Mladá fronta DNES využily v některých případech i články České tiskové kanceláře, těchto případů je však minimum.

6. Kvantitativní analýza

Ve sledovaném období vyšlo ve třech zkoumaných periodících celkem 22 článků. Toto číslo zahrnuje nejen čistě zpravodajské texty, ale také reportáže a rozhovory. Vynechány byly naopak komentáře a názorové příspěvky včetně dopisů od čtenářů.

Nejvíce textů týkajících se adopcí homosexuálními páry uveřejnily na svých stránkách Lidové noviny. V jejich případě šlo o deset článků. O tom, že redakce deníku považovala téma za důležité, svědčí i umístění textů v jednotlivých vydáních. Až na tři

články totiž vždy zaujímaly místo na jedné z prvních dvou stran listu. Pozoruhodná je i délka otištěných článků, autoři jim věnovaly ve všech případech více než osm odstavců.

Adopce dětí homosexuálními páry se jako téma dostalo i na stránky Mladé fronty DNES. Oproti Lidovým novinám se však redaktoři jejich sesterského titulu z nakladatelství MAFRA věnovaly celé věci o poznání méně často. V Mladé frontě DNES vyšlo ve sledovaném období pouze sedm článků zaměřených na adopce dětí homosexuálními páry. Menší bylo navíc nejen množství textů, ale i jejich celkový rozsah. Pouze jeden článek od některého z autorů tohoto textu přesáhl délku pěti odstavců (jednalo se o devíti-odstavcový článek), zbylých šest příspěvků bylo kratších. Co se týče rozložení článků v rámci celého textu, čtyři z nich figurovaly na prvních dvou stranách, jeden text se pak nacházel na straně čtyři, další na straně pět, poslední nalezený text se pak nacházel až na straně devět.

Nejméně textů o tématu vycházelo ve sledovaném období na stránkách deníku Právo. Mezi 15. květnem 2013 až 15. květnem 2014 bylo v tomto periodiku uveřejněno pouze pět textů týkajících se adopcí dětí homosexuálními páry. O tom, že redakce Práva tomuto tématu nepřikládala takovou důležitost, jako tomu bylo v případě prvních dvou zmíněných titulů, svědčí i další dvě analyzované skutečnosti, tedy délka článků a jejich umístění v jednotlivých číslech. Nejdelší příspěvek byl rozepsán do devíti odstavců, druhý nejdelší pak do odstavců sedmi. Dva další články pak měly po čtyřech odstavcích, nejkratší příspěvek se vměstnal do pouhých dvou odstavců. Hned tři z článků, které lze nalézt v deníku Právo, se přitom nevešlo ani na prvních osm stránek deníku. Jeden z příspěvků byl dokonce ukryt až na straně sedmnáct.

Pro větší přehlednost přikládám tabulky s výsledky mých zjištění.

Tabulka č. 2: Celkový počet článků na téma adopce homosexuálními páry v České republice otištěných v analyzovaných denících

	MF DNES	Lidové noviny	Právo
Počet článků	7	10	5

Tabulka č. 3: Počet článků na téma adopce homosexuálními páry v České republice otištěných na prvních třech stránkách jednotlivých deníků

	MF DNES	Lidové noviny	Právo
Počet článků	4	6	1

Tabulka č. 4: Počet článků na téma adopce homosexuálními páry v České republice, které v jednotlivých denících zabírají pět a více odstavců

	MF DNES	Lidové noviny	Právo
Počet článků	4	10	2

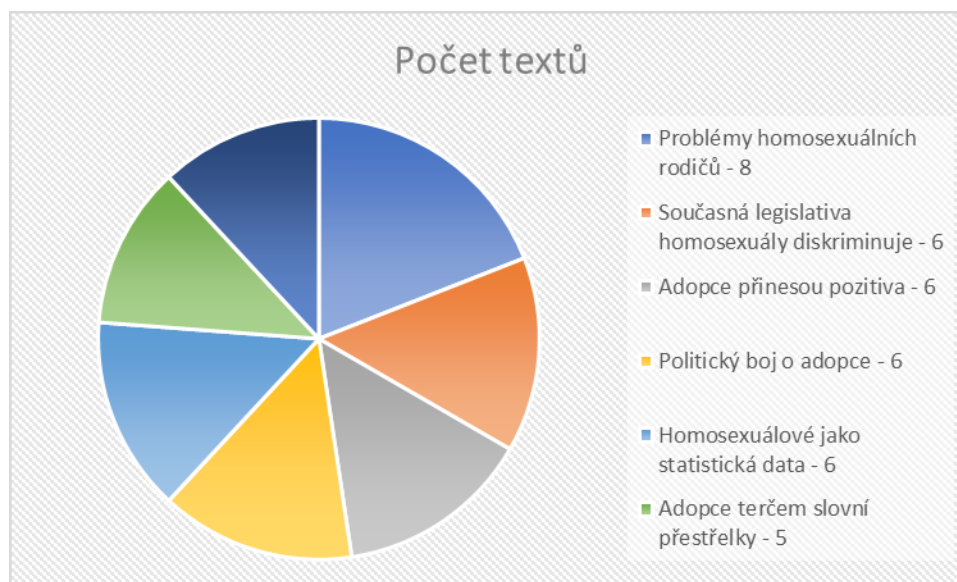
7. Rámcování adopcí homosexuálními páry

Analýza mediálních výstupů odhalila celkem sedm rámců, do kterých lze zařadit jednotlivé články deníků Právo, Mladá fronta DNES a Lidové noviny. Tyto rámce jsem pak nazval postupně Problémy homosexuálních rodičů, Adopce přinesou pozitiva, Současná legislativa homosexuály diskriminuje, Homosexuálové jako statistická data, Politický boj o adopce, Adopce terčem slovní přestřelky, Homosexuálové hledají zastání u soudu.

Tabulka č. 5: Rámce článků týkajících se adopcí homosexuálními páry

Rámec	Počet textů
Problémy homosexuálních rodičů	8
Současná legislativa homosexuály diskriminuje	6
Adopce přinesou pozitiva	6
Politický boj o adopce	6
Homosexuálové jako statistická data	6
Adopce terčem slovní přestřelky	5
Homosexuálové hledají zastání u soudu	5

Graf č. 3: Rámce článků týkajících se adopcí homosexuálními páry

7.1. Problémy homosexuálních rodičů

Nejčastějším rámcem, který trojice vybraných deníků uplatňovala při referování o daném tématu, byl rámeček hovořící o problémech homosexuálních rodičů, se kterými se tito lidé musí v tuzemském prostředí potýkat. Tento typ rámce byl dohledatelný v osmi analyzovaných textech. Většina z nich se pak zakládá na osobních výpovědích některého z homosexuálních rodičů.

Zajímavý fakt přitom zůstává, že přestože se v rámci analýzy jedná o nejčastěji nalezený rámeček, první článek, který do něj lze zařadit, se v analyzovaných denících objevuje až 22. května. Odkazuje k němu už titulek článku Lidových novin „Chceme stejná práva pro naše děti“ (Kabátová, 2013, str. 2). Tématem tohoto příspěvku je výpověď jisté Jany z Prahy, která společně se svou partnerkou vychovává dvě děti. V tomto ohledu však údajně čelí sérii problémů. „I když se podle Jany snaží být okolí vstřícné, na problémy s partnerkou často naráží,“ (Kabátová, 2013, str. 2) dočte se tak čtenář. Komplikace však nekončí, neboť si prý Jana zároveň zjistila, že „kdyby se něco stalo jí, partnerčino biologické dítě by po ní nemělo nárok na sirotčí důchod.“ (Kabátová, 2013, str. 2) Autoři článku rovněž připomínají skutečnost, že partnerky nemohou využít daňových výhod na obě děti. Problémy nastávají i v oblasti zdravotní péče. Lékaři prý ženám sdělují informace o stavu obou dětí, „i když tím vlastně porušují zákon“. (Kabátová, 2013, str. 2) Problém s osvojením dítěte má i Kateřina z Plzně.

V článku Lidových novin s titulkem „Žaloby kvůli adopcím poslanci nezastaví“ (Kabátová, 2013, str. 5) autoři znovu připomínají, že děti sice mohou se svými biologickými žít ve společné domácnosti, partneři však na dítě svého potomka nemají žádný nárok. Příběh Kateřiny z Plzně pak rozvíjí další článek Lidových novin s názvem „Gay páry žalují stát kvůli adopcím“ (Kabátová, 2014, str. 5). V tom autorka Kabátová píše, že Kateřině „stopka pro registrované homosexuální páry působí problémy v každodenním životě. Správně by neměla dítě své partnerky vyzvedávat ze školky, chodit s ním k doktorovi. Kdyby bylo v nemocnici, lékařský personál jí nemusí říct nic o jeho zdravotním stavu. Pokud by partnerka zemřela, dítě by získal někdo z příbuzných.“ (Kabátová, 2014, str. 5)

Problémy s adopcí mají i další členové homosexuální komunity v České republice. Tvrdí to například článek z Lidových novin s názvem „Průlomová žaloba: právo na děti pro gaye a lesby“ (Kabátová, 2013, str. 1) Ten připomíná legislativní problém nastíněný v teoretické části této práce, tedy skutečnost, že kdyby gayové a

lesby netoužili po legitimizaci svého svazku v podobě registrovaného partnerství, nic by jim v adopci nebránilo. „Za právnickým obratem se skrývá skutečnost, že adopce dětí stejnopohlavními páry české zákony nepřipouští. Česko řadí adopce dětí homosexuály na stejnou úroveň jako například polygamii,“ (Kabátová, 2013, str. 1) píše se tak v článku, v němž je rovněž zmíněna i skutečnost, že problém „řeší desítky párů“.

Komplikovaný stav týkající se homosexuálních adopcí v České republice dokládá i rozhovor Lidových novin s Jiřím Dienstbierem, jenž deník otiskl 25. ledna 2014. Tehdejší senátor za ČSSD v něm například tvrdí, že „současný stav vede k absurditám ... a pokud biologický rodič zemře, dítě kvůli tomu může zamířit do ústavu – byť by se o něj staral druhý z partnerů.“ (Kálal, 2014, str. 4) Dienstbierovy myšlenky rozvíjí i krátký článek z Mladé fronty DNES s názvem „Dienstbier: Povolme adopce homosexuálů“ (Kopecký, 2014, str. 2). I zde je připomínán fakt týkající se úmrtí dítěte vyrůstajícího u homosexuálního páru. Na základě vyjádření Jiřího Dienstbiera rozvíjí své úvahy o komplikacích pro adopce homosexuálními páry v Česku i Mladá fronta DNES. V článku s titulkem „Děti pro gaye a lesby. Plán má dva kroky“ (Karásková, 2014, str. 1), zazní opět již zmiňovaná citace o umístění dětí do ústavu.

Článek „Mamka a maminka spolu mají dítě“ (Karásková, 2014, str. 4), jenž se objevil na stránkách Mladé fronty DNES pak připomíná ještě jednu komplikaci danou platnou legislativou. „Současný zákon totiž paradoxně neumožňuje umělé oplodnění lidem v registrovaném partnerství.“ (Karásková, 2014, str. 4)

7.2. Současná legislativa homosexuály diskriminuje

Na první identifikovaný rámec úzce navazuje i další rámec, nalezený celkem v šesti případech. Články, které je možné do něj zahrnout, obsahují sdělení o tom, že za stávajícího stavu jsou čeští homosexuálové kvůli adopcím diskriminováni.

V článku Lidových novin z 22. května s titulkem „Adopce uvolňují soudy. Česko na průlom čeká“ (Kerles, 2013, str. 2), autoři například píší o tom, že tehdy platný zákon o registrovaném partnerství „protiprávně vylučuje osoby v partnerství z jakékoli adopce dětí.“ (Kerles, 2013, str. 2) Tento názor je navíc podepřen výpovědí Jana Wintra z pražské právnické fakulty: „To je protiústavní. Evropský soud pro lidská práva už dříve řekl, že není možné při adopci bránit někomu jen z důvodů sexuální orientace.“ (Kerles, 2013, str. 2)

Podobné výpovědi Jana Wintra se objevují i v dalším článku Lidových novin z 23. listopadu. Ten nese titulek „Průlomová žaloba: právo na děti pro gaye a lesby“ (Kabátová, 2013, str. 1). Když navíc právník vypověděl o tom, že jedna ze žádostí o uznání adopce byla prozatím zamítnuta kvůli zachování veřejného pořádku České republiky, doplnila k tomu autorka článku dodává, že „Česko řadí adopce homosexuály na stejnou úroveň jako například polygamii.“ (Kabátová, 2013, str. 1) Zaznamenána jsou znovu i Wintrova slova o tom, že současný zákon o registrovaném partnerství je protiústavní.

Lidové noviny pak v tomto rámci pokračují i svým dalším článkem z 26. listopadu „Adopce rozdělují ústavní právníky“ (Kabátová, 2013, str. 5). Nositelem sdělení o protiústavním pořádku je opět Jan Wintř, tentokrát mu přítom autorka článku nechává mnohem větší prostor. Proti jeho tezím o protiústavnosti je postaven pouze krátký citát jiného právníka Jana Kysely. Ten přítom názor svého kolegy nevyvrací, pouze tvrdí, že celou situaci by měli kromě soudů komentovat i politici. Tomuto argumentu ovšem Lidové noviny vyhověly až ve svém článku z 24. ledna „Gay páry žalují stát kvůli adopcím“ (Kabátová, 2014, str. 5). Dotázaný ministr Dienstbier, jakožto jediný zástupce politické garnitury, se v něm přiklání na stranu Wintra. „Zakazovat registrovaným partnerům adopce dětí z ústavů je navíc podle Dienstbiera neústavní.“ (Kabátová, 2014, str. 5) Tento názor pak potvrzuje i v rozhovoru, jenž vyšel o den později s titulkem „Zvažují pravidelné genderové audity“. (Kálal, 2014, str. 4)

7.3. Adopce přinesou pozitiva

Dalším častým rámcem v trojici analyzovaných deníků pak vyjadřuje skutečnost, že uzákonění adopcí homosexuálními páry v českém prostředí by přineslo významnou řadu pozitiv. Tento typ rámce je identifikovatelný v celkem šesti člancích.

O výhodách uzákonění adopce homosexuálními páry informuje hned první zkoumaný článek Mladé fronty DNES z 15. května. „Dítě by po osvojení registrovaným rodičem mělo právo dědit a on by mohl požadovat informace o jeho zdravotním stavu či školním prospěchu,“ (Pokorný, 2013, str. 5) připomíná se tak například v článku. V textu je Autor textu navíc argumentuje tím, že v domácnostech homosexuálních párů už některé děti vyrůstají, schválení zákona je tak pouze jakýmsi legislativním posvěcením již zažitě praxe. Tuto interpretaci navíc dokládá několik výpovědí Marty Štěpánkové z občanského sdružení Proud, které dlouhodobě prosazuje práva pro homosexuály. Její výpovědi navíc nejsou konfrontovány s žádným oponentem.

Pozitivní nádech nese i text z 22. května, jenž se objevil na stránkách Lidových novin s titulkem „Dvě matky, dva otcové. Bitva o práva začíná.“ (Kabátová, 2013, str. 1) V tom si autoři textu opět pomáhají příběhem Jany z Prahy, která oceňuje, že by se v případě uzákonění adopcí „mohla starat o biologické dítě své partnerky. Potomek by také naopak mohl dostávat sirotčí důchod nebo by získal dědictví, pokud by se Janě něco stalo.“ (Kabátová, 2013, str. 1) V článku dávají novináři prostor i řediteli odboru rodiny a ochrany práv dětí Miloslavu Marcelovi, který říká toto: „Je dobře, že se debata otevírá i v České republice,“ a navíc také: „Významné je to politicky a pro dotčené jednotlivce.“ (Kabátová, 2013, str. 1)

K výčtu pozitiv vyplývajících z uzákonění adopcí homosexuálními páry se vrací opět Lidové noviny v již připomínaném článku „Chceme stejná práva pro naše děti“. (Kabátová, 2013, str. 2). Jana z Prahy v něm například nekriticky tvrdí, že nový zákon by homosexuálním partnerům velmi usnadnil situaci. Stát by podle ní navíc schválením nové legislativy konečně zabezpečil odpovídající práva pro děti, které žijí v rodinách homosexuálních partnerů či partnerek. (Kabátová, 2013, str. 2)

O tom, že schválení adopcí homosexuály by přineslo České republice pozitiva informuje článek Mladé fronty DNES „Dienstbier: Povolme adopce homosexuálům“. (Kopecký, 2014, str. 2) V tom autoři tlumočí slova ministra pro lidská práva o tom, že děti by díky takové legislativě měly garantované místo v jeslích a ve školce. Jejich rodiče by se tak snadno mohly vrátit zpět do práce. (Kopecký, 2014, str. 2) Dienstbierovy představy o výhodách adopcí homosexuálními páry jsou pak zopakovány i v článku, jenž vyšel v MF DNES jen o den později s titulkem „Děti pro gaye a lesby. Plán má dva kroky“. (Karásková, 2014, str. 1)

7.4. Politický boj o adopce

Dalším identifikovaným rámcem je rámec politického boje o prosazení adopcí homosexuálními páry. Tyto články pak nepopisují ani tak samotné adopce homosexuálními páry, jako spíše spory mezi politiky o jejich uzákonění. Ten se v analyzovaných denících objevuje v celkem šesti příspěvcích. Oproti předchozím nalezeným rámcům je navíc u jednotlivých textů většinou jasné patrný už z titulku.

Téma adopcí homosexuálními páry je prezentováno jako politický boj hned v prvním analyzovaném příspěvku, napovídá to už titulek „Adopce dětí gayi ve Sněmovně: střet nováčků s konzervativci.“ (Pokorný, 2013, str. 5) Na základě dotazování tuzemských politiků pak autor textu rozvíjí své úvahy o složitém

prosazování zákonů. „Návrh nemá moc velké šance na úspěch, hlavně protože dřívější tahoun při schvalování registrovaného partnerství – tedy ČSSD – se za něj nepostaví,“ (Pokorný, 2013, str. 5) píše se v textu. Naopak jako zastánce návrhu jsou zde kromě předkladatelů v čele s Paggiem jmenováni i někteří politici z ODS či TOP 09.

Podobný výčet zastánců a odpůrců uzákonění adopcí pro homosexuály přináší další den i deník Právo v článku s titulkem „Sněmovnu rozděluje snaha gayů o adopce“. (Martinek, 2013, str. 2) V tom autor připomíná rovněž autory pozměňovacího návrhu Paggia, Černochovou a Klasnovou. Novelu by prý navíc mohli podpořit kupříkladu poslanci z TOP 09, naopak za odpůrce mluví například Jeroným Tejc z ČSSD.

Nejobsáhlejší soupis výpovědí politiků o daném tématu přinesly pak Lidové noviny v článku „Za práva na osvojení se bere i Paroubek“. (Kálal, 2013, str. 2) Bývalý český premiér a v době uveřejnění článku poslanec za LEV 21 je v titulku zmíněn kvůli tomu, že se na sněmovní schůzi také rozhodl předložit svůj návrh týkající se osvojení párů stejného pohlaví. Prostor ovšem dostávají i další zákonodárci. „Politici zdůrazňují, že stranická příslušnost půjde u tématu stranou. Rozpolcená bude asi ODS, TOP 09 i sociální demokraté,“ (Kálal, 2013, str. 2) píše se v článku.

Politická debata kolem adopce homosexuálními páry poté v českém tisku utichla, novináři se k ní však vrátili po zvolení nových poslanců na podzim roku 2013. „Homosexuálové, kteří chtějí adoptovat děti, se těší na nové poslance. Chtějí je přinutit, aby se začali zabývat jejich problémem,“ (Kabátová, 2013, str. 2) přibližuje autorka článku „Nová sněmovna, nová šance pro adopce“ (Kabátová, 2013, str. 2) blížící se znovuotevření tématu. V samotném článku je pak znovu nastíněna skutečnost, že někteří poslanci by případnou změnu legislativy podpořili, jiní s ním naopak mají problém. Lidové noviny pak rámeček politického boje drží i ve svém článku „Žaloby kvůli adopcím poslanci nezastaví“ (Kabátová, 2013, str. 5) z 19. listopadu. Po několika ocitovaných výročích z úst různých politiků napříč stranami v něm autorka poznamenává: „Protože podpora je napříč politickým spektrem velmi nejasná, někteří návrhu předpokládají stejný osud jako jeho předchůdci.“ (Kabátová, 2013, str. 5)

7.5. Homosexuálové jako statistická data

Šest článků, které vyšly v analyzovaných denících v průběhu vymezeného období je pak zařaditelných do rámce Homosexuálové jako statistická data. V tom jsou pak stejnopohlavní páry usilující o adopci dětí ličeni pouze za pomoci statistických dat, výsledků sčítání lidu. Zcela zásadním faktorem v tomto ohledu hrají čísla a počty lidí,

kteří se takto objevili například ve výzkumech Českého statistického ústavu. Rámec je v některých článcích jasně identifikován již z titulku, jindy pak vychází například z boxů vázajících se k hlavnímu článku, případně se objevuje přímo v samotném textu příspěvků.

První text odpovídající rámci statistických dat vyšel v Mladé frontě DNES pod názvem „Třetina Čechů je pro adopci homosexuály“ (ČTK, 2013, str. 9). V tom je na základě dat z Centra pro výzkum veřejného mínění prezentován postoj veřejnosti k adopcím homosexuálními páry. „Zhruba třetina Čechů a Češek míní, že by homosexuálové měli mít právo adoptovat děti. V roce 2005 si to myslela ani ne pětina lidí,“ (ČTK, 2013, str. 9) V článku přitom chybí jakékoli stanovisko či výpověď někoho, kdo by tuto skutečnost označil za pozitivní, případně negativní fakt. Stejná data jsou pak využita i v článku „Adopce rozdělují i ústavní právníky“ (Kabátová, 2013, str. 5), zde je však interpretace vystavěna opačně. „V průzkumu veřejného mínění z května 2013 by čeští homosexuálové neměli mít právo na adopci dětí podle 57 % respondentů.“ (Kabátová, 2013, str. 5)

Naopak článek deníku Právo „ČSÚ: V domácnostech párů gayů a leseb vyrůstalo více než 900 dětí“ (ČTK, 2013, str. 9) už doplňující komentář obsahuje. Poté, co si čtenáři přečtou informace o počtech dětí, které žijí u párů se stejnopohlavní orientací, je do textu připojena i informace od Martiny Štěpánkové z platformy PROUD o tom, že „mnozí gayové a lesby potomky mají a vychovávají je.“ (ČTK, 2013, str. 9) Nejedná se tedy o sdělení normativní povahy, pouze věcné konstatování. Zjištění Českého statistického ústavu pak figurují i v článku Mladé fronty DNES s názvem „Děti pro gaye a lesby. Plán má dva kroky“. (Karásková, 2014, str. 1)

Článek „V metropoli žije nejvíce ‚duhových‘ rodin“ (ČTK, 2014, str. 2) se pak věnuje počtům lidí, kteří v české republice žijí v registrovaném partnerství. Česká tisková kancelář pak v článku bez jakýchkoli dalších podrobností připomíná, že právě soužití v takovémto svazku zabraňuje českým gayům a lesbám v adopci dítěte.

Vůbec nejucelenější výčet statistických dat pak přináší poslední analyzovaný článek „Mamka a maminka spolu mají dítě“ (Karásková, 2014, str. 4). V tom jsou zhuštěny prakticky veškerá předchozí zjištění prezentovaná v analyzovaných článcích.

7.6. *Adopce terčem slovní přestřelky*

V protikladu ke střízlivě prezentovaným statistickým datům pak stojí články, jež byly v rámci této analýzy zařazeny do rámce „Adopce terčem slovní přestřelky“. V tomto ohledu hrají pak v člancích významnou roli vyjádření politických či lidskoprávních aktivistů na adresu homosexuálů usilujících o adopce. Takovýchto příspěvků bylo v analyzovaných denících nalezeno celkem pět.

Vůbec první článek, který je možné do tohoto rámce zařadit, se objevil na stránkách deníku Právo 16. května. Text s titulkem „Sněmovnu rozděluje snaha gayů o adopce“ (Martinek, 2013, 2) obsahuje řadu výroků politiků, kteří při referování o adoptcích homosexuálními páry zvolili osobitý styl argumentace. „Homosexualita je přirozená nejen u lidí, ale i u jiných živočichů. Neexistuje tu ale možnost zplodit dítě, tato věc vychází z biologické podstaty světa. Kdybychom byli hermafroditi jako hlemýždi, mohli bychom o tom politicky rozhodnout, ale jsme savci,“ (Martinek, 2013, 2) dostal prostor k vyjádření například poslanec ODS Boris Štastný. Jeho kolega z ČSSD Jeroným Tejc pak svůj nesouhlas s adoptcemi pro homosexuálními páry argumentoval tím, že takováto alternativa by narušila přirozený řád věcí.

O vzrušené debatě kolem informuje i další článek Práva s titulkem „U Jílkové o adopci dětí homosexuály“ (Jp, 2013, str. 9). V tom jsou čtenáři informováni o sérii otázek, které toto téma může vzbuzovat: „Jsou gayové a lesbičky vhodné rodiče? Ohrožují, nebo prospívají homosexuální páry v roli rodičů vývoji dítěte? Dojde k ohrožení tradiční rodiny?“ (Jp, 2013, str. 9) Odpovědi na otázky v článku chybí.

Slovní přestřelka se odehrála mezi bývalým prezidentem Václavem Klausem a předkladatelem návrhu nového zákona o adoptcích homosexuálními páry Viktorem Paggiem. „Exprezident pokračuje v tažení proti ‚homosexualismu‘. Na svém webu vystavil kresbu zesměšňující adopci dětí homosexuály,“ (Viktora, 2013, str. 2) píše se hned v první větě článku Mladé fronty DNES s titulkem „Klaus provokuje gaye a lesby. Karikaturou“ (Viktora, 2013, str. 2). Autor článku přitom nekriticky a z vlastní vůle přejímá neologismus Václava Klause, který není pro pojmenování stejnopohlavní orientace nijak běžný. Znovu ho pak navíc použije ještě uprostřed článku. Na závěr článku je navíc čtenář informován o tom, že „adopce dětí homosexuálními páry je podle Klause ‚zrůdnost‘, proti které bude bojovat.“ (Viktora, 2013, str. 2) Na Klausem vystavený snímek pak reagoval Paggio, který rovněž vystavil na internet karikaturu. „Nesdílím nadšení bývalého prezidenta k centrálnímu plánování rodin. Stát by neměl

určovat, jak má rodina vypadat,“ (Viktora, 2013, str. 2) O tématu referoval ve stejný den i deník Právo v článku s titulkem „Klaus a Paggio se přebíjeli karikaturami“.

Na stránkách Práva se pak objevila i slovní roztržka, kterou odstartoval každoročně pořádaný festival na podporu práv menšin Prague Pride. Na jednu stranu sporu postavil v článku „Prague Pride: velvyslanec USA, primátorova záštita i odpůrci akce“ (Tesařová, 2013, str. 17) občanské sdružení D. O. S. T., které proti adopcím homosexuálními páry brojí. To poslalo otevřený dopis Janě Černochové z ODS, která stála za návrhem zákona o adopci dětí stejnopohlavními páry. „Nabízí se otázka, zda a nakolik může vaše propojení s homosexualistickou agendou a váš osobní vliv vést třeba i k tomu, že budou proti odpůrcům letošního pochodu Prague Pride uspořádány podobné policejní manévry, s nasazením provokatérů, jako v Českých Budějovicích,“ (Tesařová, 2013, str. 17) předkládá Právo část dopisu čtenářům. K termínu „homosexualismus“ se autorka nijak nevyjadřuje a v článku tak může vystupovat nadále jako oficiální a nezávadný termín. Deník pak přináší i odpověď Černochové, která uvedla, že se „k trapnému dopisu subjektu, který se hrdě hlásá k homofobii s fašistickou rétorikou“ nebude dále vyjadřovat.

7.7. Homosexuálové hledají zastání u soudů

Poslední identifikovaný rámec představují články, které se dotýkají úmyslu gayů a leseb prosadit adopci stejnopohlavními páry pomocí žalob. Takovýto typ sdělení je možné identifikovat u celkem pěti příspěvků. U všech z nich je zařazení do rámce jasné přímo z titulku, který vždy obsahuje pojem z oblasti justice.

Jako první se k možnosti vyřešit celou situaci soudní cestou vyjadřují právníci v článku Lidových novin „Adopci uvolňují soudy. Česko na průlom čeká“ (Kerles, 2013, str. 2), v němž se píše, že „podle expertů zatím nelze tvrdit, že adopce dítěte partnera či partnerky je pro české podmínky automaticky vysouditelná.“ (Kerles, 2013, str. 2) Na základě výpovědi ústavního právníka Jana Wintra pak autoři článků konstatují, že díky žalobám by se „docílilo jen toho, že homosexuál či lesba mohou individuálně adoptovat dítě.“ (Kerles, 2013, str. 2)

Lidové noviny v článku „Průlomová žaloba: právo na děti pro gaye a lesby“ (Kabátová, 2013, str. 1) přinášejí informaci o tom, že „Česko čeká série žalob ze strany homosexuálních párů. Ty chtějí prosadit, aby mohly adoptovat děti.“ (Kabátová, 2013, str. 1) Tato formulace ale není zcela pravdivá, neboť obsahuje určitou formu zkreslení.

Celý článek je totiž založen pouze na výpovědi muže jménem Jindřich, jenž skutečně odstartoval vůbec první podobný soud v českém prostředí. Později je totiž přiznáno, že „Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu PROUD² spolupracuje s Jindřichem, ale i dalšími rodinami, které chtějí Česko kvůli této námitce žalovat.“ (Kabátová, 2013, str. 1) Série žalob, o které se píše v úvodu článku jako o jasné záležitosti, byla tak v době publikace spíše ve fázi příprav než ve skutečné realizaci.

O tom, že zatím jediným člověkem, který skutečně žalobu podal, je zmiňovaný Jindřich, svědčí i další článek Lidových novin „Adopce rozdělují ústavní právníky“ (Kabátová, 2013, str. 5). V tomto příspěvku je nejdříve opět zmíněná tehdejší platná legislativa, zakazující adopce osobám v registrovaném partnerství. „Právě tato praxe se nelíbí radě homosexuálů a chtějí ji napadnout u soudu,“ píše se v článku, který později pokračuje připomenutím, že „Na platformu pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu se už ale obrací další homosexuálové, kteří chtějí Česko žalovat pro diskriminaci.“ (Kabátová, 2013, str. 5)

Z plánovaného úmyslu se podle informací z Lidových novin, obsažených v článku „Žaloby kvůli adopcím poslanci nezastaví“ (Kabátová, 2013, str. 5), stane realita až na začátku roku 2014, neboť „od ledna začnou registrované homosexuální páry podávat na Česko žaloby kvůli tomu, že nemůžou adoptovat děti.“ (Kabátová, 2013, str. 5) Později v článku je však na základě výpovědi Marty Štěpánkové z platformy PROUD jasné, že celkový počet párů odhodlaných předstoupit před soud, zřejmě nebude ani tak velký – konkrétně jde o dva páry. Jedním z těchto párů je pak již nolikrát připomínaná Kateřina z Plzně, o které informuje článek z Lidových novin „Gay páry žalují stát kvůli adopcím“ (Kabátová, 2014, str. 5). V tom je navíc opět na základě informací od Štěpánkové z PROUDu napsáno, že by „spor mohl doputovat až ke štrasburskému, kde v některých případech soudci uznali, že homosexuálové jsou ohledně adopcí diskriminováni.“ (Kabátová, 2014, str. 5) Přestože odhodlání žalovat stát má zatím pouze Jindřich a Kateřina, v článku jsou zaznamenána i další slova Štěpánková, podle které budou tyto případy dobrým příkladem pro ostatní páry žijící v registrovaném partnerství.

² Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu (zkráceně PROUD) odstartovala svou činnost 17. května 2011. Svou činností navazuje na organizaci Gay iniciativa, která byla rozpuštěna po přijetí zákona o registrovaném partnerství. Platforma PROUD definovala jako jeden ze svých základních cílů mimo jiné to, aby lesbické ženy a gayové mohli adoptovat děti či uzavírat manželství. Kromě toho se však věnuje i jiným tématům spojeným se sexuálními menšinami. Zdroj: Za homosexuály chce lobovat nová platforma PROUD. ČT24 [online]. 2011 [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1265733-za-homosexuality-chce-lobovat-nova-platforma-proud>

8. Výsledky analýzy

Kvalitativní analýza provedená metodou rámcování odhalila celkem sedm rámců, do nichž je možné v rámci analyzovaného období zařadit jednotlivé články vycházející na téma adopce homosexuálními páry.

8.1. *Pozitivní, negativní a neutrální rámce*

Co se týče samotného vyznění jednotlivých rámců, pouze dva z nich je možné označit za ryze pozitivní. Zaprvé se jedná o rámeček „Adopce přinesou pozitiva“, v němž novináři přináší popis toho, jak se po uzákonění adopcí zlepší rodinný život homosexuálů. Druhým pozitivním rámcem je pak „Současná legislativa homosexuály diskriminuje“. V tom jsou práva homosexuálů na dítě nahlížena z pohledu ústavních právníků, kteří se často shodují na tom, že za současného stavu je jakákoli snaha zabránit homosexuálním párům v úmyslu osvojit si dítě v zásadě protiústavní a diskriminační. Jako částečně pozitivní lze označit i rámeček „Homosexuálové hledají zastání u soudu“. Ten sice popisuje pouze úmysl českých homosexuálních párů hájit své právo na rodinu soudní cestou, ve většině těchto článků je ovšem přímo uvedeno, že soudy by měly takovýmto podnětům vyhovět a právo na dítě nakonec přiznat. Stejně tak spíše pozitivní je rámeček „Problémy homosexuálních rodičů“. V tom se na základě výpovědi několika členů homosexuální komunity novinářům může dařit vzbudit v čtenářích soucit s nelehkou situací tuzemských stejnopohlavních párů, čímž je jejich obraz u veřejnosti vylepšován.

Jako negativní se dají označit dva nalezené rámce. V obou případech pak nejde o adopci homosexuály jako takovou, jako spíše veřejnou debatu související s touto tematikou. První rámeček „Politický boj o adopce“ popisuje celou věc z hlediska politiků, u nichž podle novinářů spíše nemá v blízké budoucnosti šanci na uzákonění. Čtenář tak může nabýt dojmu, že celá snaha stejnopohlavních párů je vlastně pouze zájmem malé menšiny a přijetí zákona většinou obyvatelstva nijak nepomůže. S tím souvisí i další identifikovaný negativní rámeček, tedy „Adopce terčem slovní přestřelky“. V tom jsou homosexuálové a jejich snaha o adopce líčeni za pomoci výroků tuzemských politiků či některých organizací líčeni jako osoby, které jsou proti přírodě nebo tradičnímu způsobu života. Do takovýchto článků jsou sice občas připojeny i odsuzující reakce na takovéto výroky, vždy ale až v závěru článku a v mnohem menším rozsahu.

Zcela neutrálním je pak rámec „Homosexuálové jako statistická data“. Novináři v něm nedávají prostor žádnému názoru, pouze stroze informují na základě statistických sčítání či průzkumů veřejného mínění.

Celkově byly tedy nalezeny dva čistě pozitivně a dva spíše pozitivní rámce. Proti nim pak stojí dva rámce negativní. Jeden neutrální rámec stojí zcela mimo. Mediální obraz adopcí homosexuálními páry v tedy v tomto ohledu spíše pozitivní.

8.2. Titulky

V rámci analýzy byly posouzeny i jednotlivé titulky článků, které vyšly k tématu adopcí homosexuálními páry v rámci sledovaného období. Tato část výzkumu pak odhalila hned několik typů samotného titulkování článků.

První z nich ukazuje na nepříliš kvalitní teoretické zázemí případně nepochopení věci ze strany mediálních pracovníků. Ve třech případech totiž namísto neutrálního referování o „homosexuálech“ případně „gayích a lesbách“ využívají pouze termín pro muže/homosexuály, tedy pojmu gay. Tento případ se týká titulku „Adopce děti gayi ve Sněmovně: střet nováčků s konzervativci“ (Pokorný, 2013, str. 5), „Sněmovnu rozděluje snaha gayů o adopce“ (Martinek, 2013, str. 2) a „Gay páry žalují stát kvůli adopcím“ (Kabátová, 2014, str. 5). Zcela nevhodné se pak vzhledem k představené terminologii týkající se homosexuality jeví užití titulku „V metropoli žije nejvíce ‚duhových‘ rodin“ (ČTK, 2014, str. 2), které nemá žádnou oporu v odborné terminologii. Tento termín s sebou nese určitou míru stereotypizace. Nepříliš šťastné je pak i užití titulku „Mamka a maminka spolu mají dítě“ (Karásková, 2014, str. 4). V tom je nejenže zcela opomenut mužský zástupce homosexuální menšiny, ale také použito familiární oslovení „mamka“.

Titulků, které si všímají jak mužských, tak ženských členů homosexuální komunity, a jsou tedy mnohem méně kontroverzní, a tedy i přijatelnější, bylo možné v analyzovaném období najít celkem šest. Jsou to: „Dvě matky, dva otcové. Bitva o práva začíná“ (Kabátová, 2013, str. 1), „Třetina Čechů pro adopci dětí homosexuály“ (ČTK, 2013, str. 9), „Klaus provokuje gaye a lesby. Karikaturou“ (Viktora, 2013, str. 2), „ČSÚ: V domácnostech gayů a leseb vyrůstalo více než 900 dětí“ (ČTK, 2013, str. 9), „Průlomová žaloba: právo na děti pro gaye a lesby“ (Kabátová, 2013, str. 1), „Děti pro gaye a lesby. Plán má dva kroky“ (Karásková, 2014, str. 1).

Objevuje se však velké množství titulků, v nichž se pracovníci rozhodli vyhnout jakémukoli užití výrazů souvisejících s homosexuální tematikou. V takovýchto titulcích pak není na první pohled patrné, že se články týkají právě stejnopohlavních párů.

Příkladem takovýchto titulků jsou například: „Adopci uvolňují soudy. Česko na průlom čeká“ (Kerles, 2013, str. 2), „Chceme stejná práva pro naše děti, „Za práva na osvojení se bere i Paroubek“ (Kálal, 2013, str. 2), „Nová sněmovna, nová šance pro adoptce“ (Kabátová, 2013, str. 2), „Adopce rozdělují i ústavní právníky“ (Kabátová, 2013, str. 5) nebo „Žaloby kvůli adoptcím poslanci nezastaví“ (Kabátová, 2013, str. 5).

Celkově lze tedy říci, že samotné titulky analyzovaných článků jsou rovnoměrně rozloženy do tří skupin. Počet titulků užívajících nevhodnou terminologii se přibližně rovná těm, ve kterých se objevují odpovídající pojmy, zhruba stejné množství titulků se pak jakékoli terminologii související s homosexualitou zcela vyhýbá.

8.3. Užitá terminologie

Co se týče samotných textů jednotlivých mediálních výstupů, pak lze říci, že novináři v zásadě kopírují trend nastolený už v předchozí kapitole o titulcích článků. Novináři se většinou drží nejčastěji užívaných termínů homosexuálové, případně pojmenování gay pro muže, a lesba pro ženu. V textech se často objevují i pojmy jako „stejnopohlavní páry“. Najdou se však i výjimky.

Hned v prvním analyzovaném článku se tak může čtenář dočíst o „partnerství homosexuálů a lesbiček“ (Pokorný, 2013, str. 5). Podobně se objevuje i v pozdějším článku „Jílkové o adoptci dětí homosexuály“, kde se hned v první otázce autor táže, zda „Jsou gayové a lesbičky vhodné rodiče.“ (Jp, 2013, str. 9) Termín „lesbička“ je přitom v dnešní době na ústupu, proti jeho používání se ohrazují i samotné ženy se stejnopohlavní orientací. Ve stejném článku pak dochází opět ke zjednodušení celé problematiky pouze na muže, neboť se v něm píše „zastánkyní adoptci gayi“ (Pokorný, 2013, str. 5). Zde je opět vypuštěna jakákoli ženská role. Podobný problém je přítomný i v jiných článcích, například hned ve druhém je otištěna věta: „Podle Černochové možnost osvojení dítěte páry gayů už stejně existuje načerno.“ (Martinek, 2013, str. 2)

Přestože tedy v českém mediálním prostředí v některých případech dochází k užití nevhodných termínů, lze říci, že ve většině případů se tuzemští novináři drží ustálené terminologie.

8.4. Respondenti

Při analýze jednotlivých článků byl zjištěn velký nedostatek týkající se poměrů výpovědi jednotlivých respondentů. Velká část zkoumaných článků se totiž opírá o výpovědi jen malého vzorku osobností, které tak mohou vytvářet značně zkreslený pohled na realitu.

Lze navíc konstatovat, že i v tomto ohledu můžeme jednotlivé typy zahrnutých citací shrnout do několika rámců. Pokud se zaměříme pouze na sdělení týkající se samotné životní situace homosexuálních párů v České republice, dostávají se k dojmům několika málo jedinců se stejnopohlavní orientací. V tomto ohledu se nejčastěji objevují výpovědi Jany z Prahy či Kateřiny z Plzně, které pro tvorbu svých článků využívají Lidové noviny. Stejně periodikum pak pro své články opakovaně využívá i výňatky rozhovorů s Jindřichem, který je odhodlán kvůli právu na adopci stát žalovat. Mladá fronta DNES pak využívá výhradně citace od stejnopohlavního páru Šárky a Terezy. Články, které obsahují výpověď gaye či lesby se objevují v celkem pěti člancích.

Pokud se oba zmiňované deníky pokouší o pohled zvenčí, pak se vždy uchýlí pouze k citování Martiny Štěpánkové z iniciativy PROUD. Její výpovědi se tak objeví v celkem osmi člancích, z většiny pak na stránkách Lidových novin.

Stejná situace panuje i v člancích týkajících se právního řešení problému s přijetím zákona o adoptcích homosexuálními páry. Jedinými osobami, které v tomto ohledu v analyzovaných člancích opakovaně promluví jsou právníci Jan Wintr, případně jeho kolega Jan Kysela. V jednom článku je pak doplní i Petr Kalla spolupracující s organizací PROUD. Výpovědi právníků lze nalézt v celkem čtyřech člancích.

Zdaleka největší rozmanitost u zpovídaných respondentů pak vykazují články týkající se politického boje. Z tohoto úhlu pohledu se všechny tři analyzované deníky snaží o to, dát prostor co největšímu počtu politiků ze všech stran politického spektra. V člancích je tak možné nalézt hned několik výpovědí od zástupců ODS, ČSSD, ale i TOP 09 nebo KDU-ČSL. Výpovědi od politiků navíc figurují v největším počtu analyzovaných článků. Celkově se objevily v jedenácti příspěvcích.

Na závěr je přitom třeba zmínit, že nedostatečnou pestrost reprezentuje nejen výběr respondentů, ale i samotné zapojení jednotlivých novinářů z redakcí. V každém deníku lze totiž pozorovat jednoho či dva novináře, kteří se tématu dlouhodobě věnují a pro své médium tak vytváří většinu článku. Zcela nejvýsadnější roli v tomto ohledu pak

zaujímá Michaela Kabátová z Lidových novin, která je autorkou hned sedmi z deseti článků, které se v deníku v průběhu jednoho kalendářního roku objevily.

V tomto ohledu lze tedy konstatovat, že výběr respondentů u jednotlivých deníků není příliš rozmanitý. U samotných homosexuálů je tato skutečnost jistě dána faktem, že ne každý se odhodlá mluvit o své situaci do médií (a ti, kteří tak učiní vystupují v samotných článcích vždy pouze pod svým křestním jménem). Naopak není jasné, proč se novináři vždy ptají pouze Martiny Štěpánkové z PROUDU a neposkytnou prostor také zástupcům jiných organizací.

Závěr

Cílem této práce bylo zjistit, jaký je mediální obraz adopcí homosexuálními páry v českém prostředí. Za tímto účelem byly kombinací metody rámcování a stručné kvantitativní analýzy zkoumány související články, které vyšly ve třech nejčtenějších českých tištěných denících v období 15. května 2013 až 15. května 2014.

Ve zkoumaných periodikách bylo nalezeno celkem 22 článků souvisejících se zadaným tématem. Z umístění článků a jejich délky lze vyvodit, že pokud se redakce rozhodnout uveřejnit zprávu s tématem adopcí homosexuály, přisoudí mu významné umístění v rámci vydání, zároveň s tím je článku poskytnut i dostatečný prostor.

Samotná analýza odhalila sedm rámců, do kterých lze začlenit příspěvky vycházející na stránkách analyzovaných novin k tématu. Celkové vyznění jednotlivých rámců vyznívá lehce ve prospěch uzákonění adopcí. Dva rámce představují rámce čistě pozitivní, dva jsou pak spíše pozitivní. Dva články jsou pak negativní, jeden zachovává neutrální postoj.

Při popisování homosexuálů používají redaktoři většinou odpovídající terminologii. V samotných textech se tak objevují převážně výrazy „homosexuálové“, případně „gay“ a „lesba“. V několika případech se však od tohoto pozitivního trendu odchýlili, což je patrné i na některých publikovaných titulcích. Ty obsahují v několika případech pouze zmínku o gayích, homosexuálně orientované ženy zcela přehlíží.

Novináři pro své články získávají výpovědi nejčastěji od politiků, z čehož pramení i skutečnost, že hned šestice příspěvků byla zařazena do rámce „Politický boj o adopce“. Z celkového počtu 22 článků se však jedná o relativně malou část, média si tak na samotných adopcích homosexuálními páry všímají i jiných skutečností než jen snahy politiků o prosazení tématu v rámci legislativy. Až za politiky se z hlediska četnosti výpovědí umisťují právníci. Vůbec nejméně zdrojů pak pochází ze samotné homosexuální komunity.

Celkově lze tedy říci, že mediální obraz adopcí homosexuálními páry se snaží tuzemská média prezentovat střízlivou formou, k čemuž užívají i vhodné termíny a pojmy. Naopak zlepšení by tuzemští novináři mohli dosáhnout při práci se zdroji, která je v tomto ohledu za očekáváním.

Summary

The aim of this work was to find out what is the media image of adoption by homosexual couples in the Czech environment. The bachelor thesis used a combination of framing and concise quantitative analysis. It examined the articles published in the three most widely read Czech daily newspapers between May 15, 2013 and May 15, 2014.

A total of 22 articles related to the given topic were found in the periodicals examined. From article placement and length, it can be deduced that if the editorial decides to post a homosexual adoption report, it assigns a significant placement within the release, while the article is also provided with sufficient downtime.

The analysis itself revealed seven frames into which contributions from the pages of analyzed newspapers on the subject can be incorporated. The overall perception of the individual frames sounds slightly in favor of enacting adoptions. Two frames represent purely positive frames, two are rather positive. Two articles are negative, one holds a neutral attitude.

When describing homosexuals, the editors usually use the appropriate terminology. In the texts themselves, the expressions "homosexuals", or "gay" and "lesbian" are most likely to appear. In some cases, however, they deviated from this positive trend, as is evident in some of the published titles. In some cases, they only mention gays, and homosexual women are completely overlooked.

Journalists get their testimonies mostly from politicians for their articles, which is why even six contributions have been included in the "Political Struggle for Adoption". Of the total 22, however, this is a relatively small part, so the media is also aware of homosexual couples as well as other facts than the politicians' efforts to promote the topic in the legislation. The journalists also talked with lawyers. The least resources come from the homosexual community itself.

Overall, it can be said that the media try to show the image of adoptions by homosexual couples a sober form, for which they also use appropriate terms and concepts. On the other hand, journalists could improve on working with their resources.

Použitá literatura

Kniha:

- BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 9788024613871.
- BRZEK, Antonín a Jaroslava PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Praha: Scientia Medica, 1992. ISBN 8085526034.
- BURTON, Graeme. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister, 2001. Studium. ISBN 80-859-4767-6.
- D'ANGELO, Paul. a Jim A. KUYPERS. *Doing news framing analysis: empirical and theoretical perspectives*. London: Routledge, 2010. LEA's communication series. ISBN 9780415992367.
- ENTMAN, Robert M. *Projections of power: framing news, public opinion, and U.S. foreign policy*. Chicago: University of Chicago Press, 2004. ISBN 9780226210728.
- GOFFMAN, Erving. *Frame analysis: an essay on the organization of experience*. Northeastern University Press ed. Boston: Northeastern University Press, 1986. ISBN 093035091x.
- JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. V Praze: Karolinum, 2000. ISBN 8071849545.
- KRUPAT, Kitty. a Patrick. MCCREERY. *Out at work: building a gay-labor alliance*. Minneapolis: University of Minnesota Press, c2001. Cultural politics (Minneapolis, Minn.), v. 17. ISBN 0816637415.
- MCCOMBS, Maxwell E. *Agenda setting: nastolování agendy: masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675912.
- NEDBÁLKOVÁ, Kateřina. *Matky kuráže: lesbické rodiny v pozdně moderní společnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) ve spolupráci s Masarykovou univerzitou, 2011. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 9788074190414.
- POLÁŠKOVÁ, Eva. *Plánovaná lesbická rodina: klíčové aspekty přechodu k rodičovství*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 9788021050136.
- ROSŮLEK, Přemysl. *Média & politika: vybrané problémy : modernita, propaganda, politický marketing, agenda-setting, terorismus, žurnalistika*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2009. ISBN 9788070438411.
- SEIDL, Jan. *Od žaláře k oltáři: emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. Brno: Host, 2012. ISBN 9788072945856.
- ŠTĚPÁNKOVÁ, Martina a Pavel ČIŽINSKÝ. *Registrované partnerství pro začínající*. Brno: STUD, 2006. ISBN 9788023978216.
- VALDROVÁ, Jana. *Abc feminizmu*. Brno: Nesehnutí, 2004. ISBN 8090322832.
- WARNER, Michael. *Fear of a queer planet: queer politics and social theory*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1993. Cultural politics (Minneapolis, Minn.), v. 6. ISBN 9780816623341.
- WEISS, Petr. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN 9788024724928.
- EDITED BY CHRISTINE L. WILLIAMS a Kirsten DELLINGER. *Gender and sexuality in the workplace*. Bingley, UK: Emerald, 2010. ISBN 9781848553712.

Článek:

- ČTK. ČSÚ: V domácnostech párů gayů a leseb vyrůstalo více než 900 dětí. *Právo*. 2013, **23**(247), 9.
- ČTK. Třetina Čechů pro adopci dětí homosexuály. *Mladá fronta DNES*. 2013, **24**(130), 9.
- ČTK. V metropoli žije nejvíce „duhových“ rodin. *Mladá fronta DNES*. 2014, **25**(55), 2.
- ENTMAN, Robert. Framing: Toward the Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*. 1993, **43**(3), 51-58.
- CHAMBERS, Samuel A. Telepistemology of the Closet; or, The Queer Politics of Six Feet Under. *The Journal of American Culture*. 2003, **26**(1), 24-41.

- JP. U Jílkové o adopci dětí homosexuály. *Právo*. 2013, **23**(181), 9.
- KABÁTOVÁ, Michaela. Adopce rozdělují i ústavní právníky. *Lidové noviny*. 2013, **26**(275), 5.
- KABÁTOVÁ, Michaela a Jan Kálal. Dvě matky, dva otcové. Bitva o práva začíná. *Lidové noviny*. 2013, **26**(118), 1.
- KABÁTOVÁ, Michaela. Gay páry žalují stát kvůli adopcím. *Lidové noviny*. 2014, **27**(20), 5.
- KABÁTOVÁ, Michaela. Chceme stejná práva pro naše děti. *Lidové noviny*. 2013, **26**(118), 2.
- KABÁTOVÁ, Michaela a Marek KERLES. Nová sněmovna, nová šance pro adopce. *Lidové noviny*. 2013, **26**(273), 2.
- KABÁTOVÁ, Michaela. Průlomová žaloba: právo na děti pro gaye a lesby. *Lidové noviny*. 2013, **26**(273), 1-2.
- KABÁTOVÁ, Michaela. Žaloby kvůli adopcím poslanci nezastaví. *Lidové noviny*. 2013, **26**(295), 5.
- KÁLAL, Jan. Za práva na osvojení dětí se bere i Paroubek. *Lidové noviny*. 2013, **26**(118), 2.
- KÁLAL, Jan. Zvažují pravidelné genderové audity. *Lidové noviny*. 2014, **27**(21), 4.
- KALVAS, František, Jan VÁNĚ, Martina ŠTÍPKOVÁ a Martin KREIDL. Rámcování a nastolování agendy: Dva paralelní procesy v interakci. *Sociologický časopis*. 2012, **48**(1), 3-37. ISSN 0038-0288.
- KARÁSKOVÁ, Ivana a Václav DOLEJŠÍ. Děti pro gaye a lesby. Plán má dva kroky. *Mladá fronta DNES*. 2014, **25**(95), 1-4.
- KARÁSKOVÁ, Ivana. Mamka a maminka spolu mají dítě. *Mladá fronta DNES*. 2014, **25**(95), 4.
- KERLES, Marek. Adopci uvolňují soudy. Česko na průlom čeká. *Lidové noviny*. 2013, **26**(118), 2.
- KOPECKÝ, Josef. Dienstbier: Povolme adopce homosexuálům. *Mladá fronta DNES*. 2014, **25**(60), 2.
- MARTINEK, Jan. Sněmovnu rozděluje snaha gayů o adopce. *Právo*. 2013, **23**(113), 2.
- POKORNÝ, Jakub. Adopce dětí gayi ve Sněmovně: střet nováčků s konzervativci. *Mladá fronta DNES*. 2013, **24**(112), 5.
- RSK. Klaus a Paggio se přebíjeli karikaturami. *Právo*. 2013, **23**(194), 4.
- TESAŘOVÁ, Veronika. Prague Pride: velvyslanec USA, primátorova záštita i odpůrci akce. *Právo*. 2013, **23**(186), 17.
- VIKTORA, Antonín. Klaus provokuje gay a lesby. Karikaturou. *Mladá fronta DNES*. 2013, **24**(144), 2.
- ZHOU, Xiang. Cultural dimensions and framing the internet in China. *The International Communication Gazette*. 2008, **70**(2), 117-136.
- E-článek:**
- Avoiding Heterosexual Bias in Language. *American Psychologist* [online]. 1991, **46**(9) [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://www.apa.org/pi/lgbt/resources/language.aspx>
- Information Design Journal* [online]. 2005, **13**(1) [cit. 2017-03-30]. ISSN 01425471.
- Journal of Communication* [online]. 2000, **50**(2) [cit. 2017-03-28]. ISSN 00219916.
- News framing: Theory and typology. *Information Design Journal* [online]. 2005, **13**(1), 51-62 [cit. 2017-03-30]. DOI: 10.1075/idjdd.13.1.06vre. ISSN 01425471. Dostupné z: <http://www.jbe-platform.com/content/journals/10.1075/idjdd.13.1.06vre>
- Profil čtenáře* [online]. 2013, , 1-7 [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <http://www.pravo.cz/soubory/profil-ctenare.pdf>
- Za homosexuály chce lobovat nová platforma PROUD. *ČT24* [online]. 2011 [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1265733-za-homosexuality-chce-lobovat-nova-platforma-proud>
- BOS, H. M.W. Planned lesbian families: their desire and motivation to have children. *Human Reproduction* [online]. 2003, **18**(10), 2216-2224 [cit. 2017-03-13]. DOI: 10.1093/humrep/deg427. ISSN 14602350. Dostupné z: <https://academic.oup.com/humrep/article-lookup/doi/10.1093/humrep/deg427>
- FRANCOVÁ, Pavla. Miliardář Babiš mediálním magnátem. Koupil vydavatele MF Dnes, Lidových novin i Metra. *Hospodářské noviny* [online]. 2013 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z:

<http://byznys.ihned.cz/c1-60141790-andrej-babis-koupil-vydavatelstvi-mafra-rozsiruje-sve-medialni-imperium>

KARÁSKOVÁ, Ivana. První pár gayů v Česku adoptuje dítě. Už se těšíme na miminko, říkají. *IDnes.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/gayove-prvni-adopce-cesko-0yt-/domaci.aspx?c=A170215_104259_domaci_jj

SEMETKO, HA a PM VALKENBURG. Framing European politics: a content analysis of press and television news. *Journal of Communication* [online]. 2000, **50**(2), 93-109 [cit. 2017-03-28]. DOI: 10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x. ISSN 00219916. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x>

VYROUBALOVÁ, Martina. I registrovaní homosexuálové mohou adoptovat děti, rozhodl Ústavní soud. *IDnes.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/adopce-homosexualni-pary-ustavni-soud-dyd-/domaci.aspx?c=A160628_132637_domaci_mav

VYROUBALOVÁ, Martina. Prodej novin: Deník stahuje náskok MF Dnes. *MediaGuru* [online]. 2014 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/2014/06/prodej-novin-denik-stahuje-naskok-mf-dnes/>

Web:

Čtenáři deníku MF DNES, Lidové noviny a Metro [online]. [cit. 2017-03-30].

Media kit [online]. [cit. 2017-03-31].

Mladá fronta DNES [online]. Praha: MAFRA, 2017 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z:

<http://www.mafra.cz/portfolio.aspx?y=mafra/portfolio-mfd.htm>

Noviny osobností. Noviny, jak mají být [online]. Praha: MAFRA, 2017 [cit. 2017-03-30].

Dostupné z: <http://www.mafra.cz/portfolio.aspx?y=mafra/portfolio-lidovenoviny.htm>

Partnerské svazky osob stejného pohlaví v České republice a v Evropě [online]. Praha: Český statistický úřad, 2013 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/20533820/csav102413opr.pdf/952872bd-1745-4ce0-a21b-c30bbc03ef47>

Seznam.cz koupil podíl ve vydavatelství Borgis. *Seznamblog.cz* [online]. Praha, 2013 [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <http://pr.seznamblog.cz/post/84099044920/seznamcz-koupil-pod%C3%ADl-ve-vydavatelstv%C3%AD-borgis>

Legislativa:

Zákon 115/2006 Sb. In: *Sbírka zákonů*.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Osoby v trvajícím registrovaném partnerství a faktickém partnerství podle věku v roce 2011 (graf)

Zdroj: Osoby v trvajícím registrovaném partnerství a faktickém partnerství podle věku v roce 2011. In: Český statistický úřad [online]. Praha: ČSÚ, 2011 [cit. 2017-05-16].

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/0800492b9c>

Příloha č. 2: Svazky osob stejného pohlaví v Evropě podle doby uplynulé od jejich legalizace (graf)

Zdroj: Svazky osob stejného pohlaví v Evropě podle doby uplynulé od jejich legalizace.

In: Český statistický úřad [online]. Praha: ČSÚ, 2013 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/20533820/csav102413opr.pdf/952872bd-1745-4ce0-a21b-c30bbc03ef47>

Příloha č. 3: Prodaný náklad a čtenost českých celostátních deníků za první pololetí roku 2014 (tabulka)

Zdroj: Celková čtenost periodik zůstává stejná, ukazují výsledky MEDIA PROJEKTU za 1. pololetí 2014. In: Marketing journal [online]. Praha: Mediaprojekt, 2014 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z:

http://www.m-journal.cz/cs/aktuality/celkova-ctenost-periodik-zustava-stejna--ukazuji-vysledky-media-projektu-za-1--pololeti-2014__s288x10753.html

Příloha č. 4: Celkový počet článků na téma adopce homosexuálními páry v České republice otištěných v analyzovaných denících (tabulka)

Zdroj: Autor

Příloha č. 5: Počet článků na téma adopce homosexuálními páry v České republice otištěných na prvních třech stránkách jednotlivých deníků (tabulka)

Zdroj: Autor

Příloha č. 6: Počet článků na téma adopce homosexuálními páry v České republice, které v jednotlivých denících zabírají pět a více odstavců (tabulka)

Zdroj: Autor

Příloha č. 7: Rámce článků týkajících se adopce homosexuálními páry (tabulka)

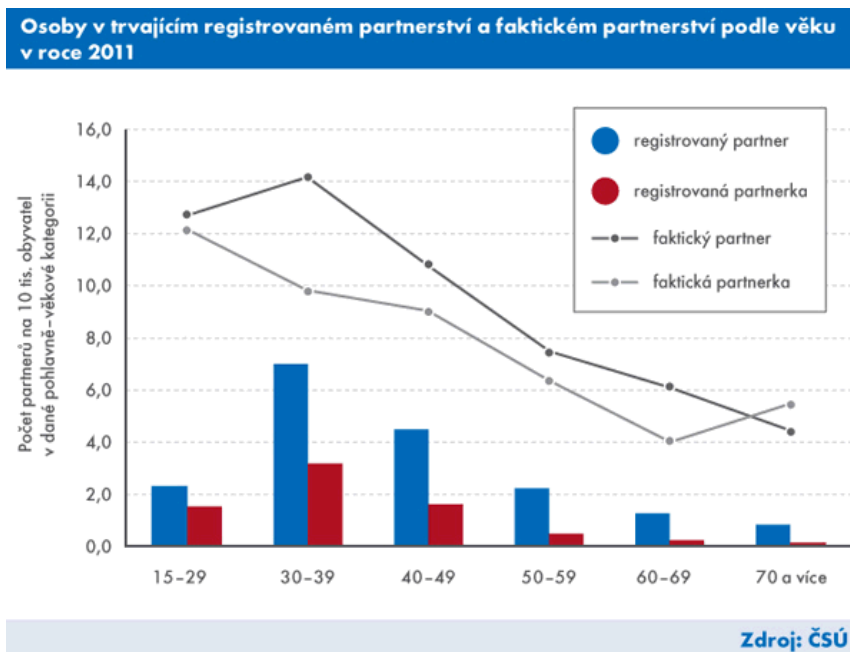
Zdroj: Autor

Příloha č. 8: Rámce článků týkajících se adopce homosexuálními páry (graf)

Zdroj: Autor

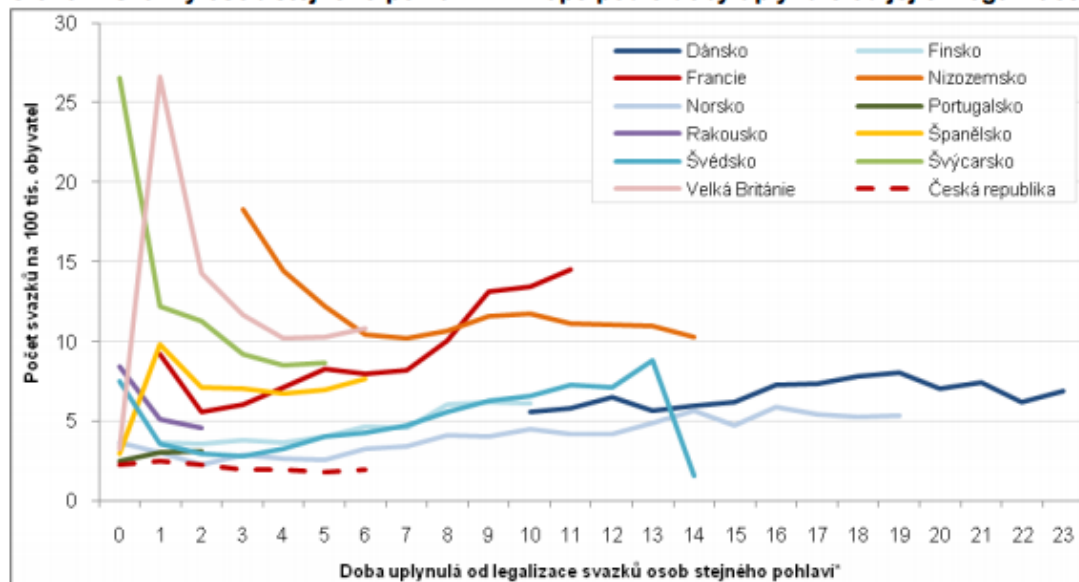
Přílohy

Příloha č. 1: Osoby v trvajícím registrovaném partnerství a faktickém partnerství podle věku v roce 2011 (graf)

Příloha č. 2: Svazky osob stejného pohlaví v Evropě podle doby uplynulé od jejich legalizace (graf)

Graf č. 4 Svazky osob stejného pohlaví v Evropě podle doby uplynulé od jejich legalizace

*) nula odpovídá roku, kdy byla registrovaná partnerství nebo sňatky v dané zemi povoleny

Pramen: Statistické úřady daných států, MV ČR, Eurostat, vlastní propočty

Příloha č. 3: Prodaný náklad a čtenost českých celostátních deníků za první pololetí roku 2014 (tabulka)

I Celostátní deníky

	Čtenost	PN
Blesk (bez Nedělního Blesku)	1 128 000	274 206
MF DNES	709 000	172 655
Právo	347 000	96 536
Aha! (bez Nedělního Aha!)	254 000	63 183
Sport	245 000	32 090
Lidové noviny	186 000	36 326
Hospodářské noviny	174 000	35 236

Příloha č. 4: Celkový počet článků na téma adopce homosexuálními páry v České republice otištěných v analyzovaných denících

	MF DNES	Lidové noviny	Právo
Počet článků	7	10	5

Příloha č. 5: Počet článků na téma adopce homosexuálními páry v České republice otištěných na prvních třech stránkách jednotlivých deníků

	MF DNES	Lidové noviny	Právo
Počet článků	4	6	1

Příloha č. 6: Počet článků na téma adopce homosexuálními páry v České republice, které v jednotlivých denících zabírají pět a více odstavců

	MF DNES	Lidové noviny	Právo
Počet článků	4	10	2

Příloha č. 7: Rámce článků týkajících se adopcí homosexuálními páry (tabulka)

Rámec	Počet textů
Problémy homosexuálních rodičů	8
Současná legislativa homosexuály diskriminuje	6
Adopce přinesou pozitivita	6
Politický boj o adopce	6
Homosexuálové jako statistická data	6
Adopce terčem slovní přestřelky	5
Homosexuálové hledají zastání u soudu	5

Příloha č. 8: Rámce článků týkajících se adopce homosexuálními páry (graf)